

Isabella Anna Hansen

Kvinnehelse på Agendaen

Interesseorganisasjoners innramming og påvirkning

Masteroppgave i Offentlig administrasjon og styring

OsloMet – storbyuniversitetet

Handelshøyskolen

Fakultet for samfunnsvitenskap

Forord

For en berg og dalbane det er å skrive master! Det har vært spennende å fordype seg i et tema, men også veldig krevende. Omsider kom jeg i mål, og denne masteroppgaven markerer slutten på min studietid. Mastergraden i offentlig administrasjon og styring har gitt meg verdifull kunnskap og innsikt, men også nye og hyggelige bekjentskap som jeg tar med meg videre.

Da jeg begynte prosessen med å velge tema for denne oppgaven ønsket jeg å kombinere tematikk fra masteren i Offentlig administrasjon og styring, med min interesse for kvinnehelse. Heldigvis gikk det, og denne oppgaven har blitt et resultat av det!

Først ønsker jeg å takke informantene som deltok i intervju, deres tanker og refleksjoner har muliggjort denne oppgaven!

En stor takk til min veileder Sissel Hovik. Tusen takk for all veiledning, samt gode og verdifulle innspill. Jeg er veldig takknemlig for at du har fulgt meg gjennom hele prosessen, det har vært helt uvurderlig!

Takk til venner for faglige innspill, kommentarer og korrekturlesing av oppgaven. Det har vært til stor hjelp, og jeg er heldig som har så dyktige venninner! Jeg vil også takke venner og kjæreste for oppmuntrende ord og for at dere alltid hadde troen på meg - selv når jeg ikke hadde det.

En spesiell takk til mine foreldre, som har støttet meg gjennom hele studietiden. Jeg hadde aldri klart det uten dere!

Isabella Anna Hansen,

November 2023

Sammendrag

Denne masteroppgaven tar for seg interesseorganisasjoners engasjement for å få kvinnehelsetematikk på den politiske agendaen, der fem utvalgte organisasjoner danner utgangspunktet for oppgaven. For å undersøke hvordan organisasjonene jobber med tematikken tar oppgaven utgangspunkt i organisasjonenes innramming og politisk påvirkning. Det er valgt å se på noen organisasjoner med et bredt fokusområde, og noen med et smalt fokusområde, for å undersøke om det kan være noen forskjeller i hvordan de rammer inn og påvirker. Med bakgrunn i dette er oppgavens problemstilling:

«Hvordan jobber interesseorganisasjoner for å få kvinnehelse på agendaen? Og hvilke forskjeller er det mellom ulike organisasjoners innramming og påvirkning?»

For å besvare denne problemstillingen ble det gjennomført dokumentanalyse og dybdeintervju. Hovedfunnene i analysen viser at organisasjonene rammet inn sitt arbeid på ulike måter, der organisasjonene med et smalt fokusområde i større grad brukte en medlemsorientert ramme mens de brede organisasjonene som brukte allmenangående ramme. Det kom også frem av analysen at det var forskjell i tilnærming til politisk påvirkning mellom de to gruppene. De smale organisasjonene brukte aksjoner og demonstrasjoner, mens de brede organisasjonene i større grad brukte lobbyvirksomhet. Videre i analysen og diskusjonen ble det trukket frem at andre forhold ved organisasjonene slik som ressurser, nettverk, størrelse på organisasjonen og posisjon i samfunnet, kunne ha en betydning for organisasjonenes arbeid. Disse forholdene ble også vurdert som en mulig forklaring på hvorfor de smale organisasjonene i større grad brukte medlemsorienterte rammer og ikke allmenngjorde sine poeng, samt at de brukte aksjoner og demonstrasjoner som metoder for politiske påvirkning. Det ble også stilt spørsmål ved om de smale organisasjonene tok disse valgene fordi det for dem var viktigere få frem sine medlemmers interesser, heller enn å allmenngjøre sine poeng. Likevel kan det ikke utelukkende konkluderes med at det er en faktor isolert sett som avgjør type påvirkning organisasjonene velger å bruke, men heller en kombinasjon av ulike faktorer. Avslutningsvis blir det poengtert at uansett hvilke form for påvirkning og innramming den enkelte organisasjon har valgt å anvende, vil det politiske arbeidet interesseorganisasjoner utfører sette søkelys på kvinnehelsetematikk, og videre bidra til å (re)produsere oppmerksomhet og diskurs rundt den gjeldende tematikken.

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	5
1.1 Bakgrunn og kontekst	5
1.2 Problemstilling	7
2.0 TEORI	8
2.1 Endringer i det norske organisasjonssamfunnet	8
2.2 Politikkens allmenngjøring	9
2.3 Rammer	11
2.3.1 Rammer og agendasetting	12
2.3.2 Rammer og påvirkning	12
2.4 Binderkrantz rammeverk for innramming	13
2.4.1 Rammer og organisasjonstype	14
3.0 METODE	15
3.1 Casestudie	15
3.2 Metoder for datainnsamling	16
3.2.1 Dybdeintervju	16
3.2.2 Dokumentanalyse	17
3.3 Valg av organisasjoner og informanter	17
3.4 Analyseprosess	18
3.5 Operasjonalisering	18
3.6 Studiens troverdighet og gyldighet	19
3.6.1 Reliabilitet	19
3.6.2 Validitet	20
3.7 Etske hensyn	21
4.0 EMPIRI OG ANALYSE	22
4.1 Om organisasjonene	22
4.1.1 Sex og samfunn	22
4.1.2 Sanitetskvinnene	23
4.1.3 Endometrioseforeningen	23
4.1.4 Barselopprøret	23
4.1.5 Bunadsgeriljaen	24
4.2 Rammer	24
4.2.1 Sex og samfunn	25
4.2.2 Sanitetskvinnene	29
4.2.3 Endometrioseforeningen	31
4.2.4 Barselopprøret	35
4.2.5 Bunadsgeriljaen	37
4.3 Påvirkning	40
4.3.1 Smale organisasjoner & påvirkning	40
4.3.2 Brede organisasjoner & påvirkning	43
4.4 Tverrgående analyse og diskusjon	45
5.0 AVSLUTTENDE DISKUSJON OG KONKLUSJON	49
LITTERATURLISTE	54
VEDLEGG 1 INTERVJUGUIDE	58
VEDLEGG 2 INFORMASJONSSKRIV	59

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn og kontekst

Kvinner utgjør halvparten av befolkningen. Likevel er kvinnehelse underprioritert på den politiske agendaen, og får ikke den oppmerksomheten som mange sårt kunne ønske. Denne nedprioriteringen innebærer blant annet at det forskes mindre på kvinnehelse enn på menns helse. Årsaker til dette kan være at kvinner ofte er ekskludert fra kliniske studier, forskning på sykdommer som rammer menn er mer prestisjefyllt enn på kvinnesykdommer, samtidig som det blir bevilget mindre penger til det (Melteig, 2023). Denne nedprioriteringen av kvinnehelse har stor betydning for mange kvinner. Det påvirker spesielt de som går sykemeldte på grunn av deres helseplager, har blitt feildiagnostisert eller venter lenge på å få korrekt diagnose.

Som en konsekvens av dette har det blitt opprettet en rekke interesseorganisasjoner som fokuserer på kvinnehelse og som arbeider for å få denne tematikken på den politiske agendaen. Noen av disse organisasjonene har allerede eksistert i mange år, men det blir stadig opprettet nye organisasjoner ettersom man ser et manglende tilbud eller behov for å opplyse om nye utfordringer i samfunnet. Denne oppgaven tar utgangspunkt i fem slike organisasjoner. De fem organisasjonene er Norske kvinners sanitetsforening (Sanitetskvinnene), Sex og samfunn, Endometrioseforeningen, Barseloppørret og Bunadsgeriljaen. Det var et ønske om å inkludere organisasjoner med et bredt og smalt fokusområde, for å undersøke om det var forskjeller mellom dem og derfor falt valget på disse organisasjonene. Der Sanitetskvinnene og Sex og samfunn har et bredt fokus, mens Endometrioseforeningen, Barseloppørret og Bunadsgeriljaen har et smalt fokusområde.

Disse organisasjonene driver informasjonsarbeid, støtter kvinner i deres utfordringer og retter fokus mot tematikken. Slike organisasjoner spiller en viktig samfunnsrolle og blir en støtte for kvinner som opplever å ikke få hjelp eller å bli tatt på alvor. Det kan være utfordrende å stå alene i et forsøk på å bli hørt og få frem budskap om å styrke kvinnehelse. Dermed kan slike organisasjoner bli en viktig stemme på vegne av flere kvinner. Dette trenger ikke bare å ha betydning for de kvinnene det gjelder, men også samfunnet som helhet siden kvinnehelse er folkehelse.

Den siste norske offentlige utredningen (NOU) om kvinners helse kom i 1999, den gang og i dag er det tydelig at det er store forskjeller i satsing på kvinners og menns helse. I 2021

oppnevnte den daværende regjeringen et kvinnehelseutvalg. Hensikten med utvalget var å lage en utredning om kvinners helse og helse i et kjønnsperspektiv. Dette arbeidet resulterte i en av Norges offentlige utredninger (NOU) som ble fremlagt den 8.mars 2023 (Kvinnehelseutvalget, u.å.). Dette arbeidet spiller også en sentral rolle i denne masteroppgaven, ettersom de utvalgte organisasjonenes innspill til kvinnehelseutvalget er valgt som dokumenter for datainnsamling.

Samtidig som arbeidet med en ny NOU har foregått, har kvinnehelse preget nyhetsbildet, på sosiale medier og via andre medieoppslag. Saken om at ABC-enheten på Ullevål sykehus skulle nedlegges skapte reaksjoner både hos ansatte og tillitsvalgte ved avdelingen, og i samfunnet for øvrig (Bakken, et al., 2023). I sommer kunne man også høre og lese om det som ble omtalt som «kaosuken» ved Universitetetssykehuset i Nord-Norge (UNN) i Tromsø. Det var for lite bemanning og mange fødende på en uke, som fikk fatale konsekvenser da en kvinne opplevde å miste barnet sitt (Rostad, et al., 2023). Videre har fødselshelse og fødetilbud vært oppe til diskusjon ved flere anledninger, slik som ved spørsmål om nedleggelse av fødeavdeling i Kristiansund, samt Gjøvik og Elverum. Under pandemien ble det også snakk om fødsel og barseltid, der det ble innført restriksjoner rundt fødselen. Det medførte at kvinner i noen tilfeller ikke fikk ha med seg parter under fødsel, eller at de måtte reise hjem like etter fødsel (Helleve, 2023).

I etterkant av at den nye NOUen om kvinners helse og betydningen av kjønn for helse kom, ble det snakk om en kvinnehelsemilliard. Dette var et av forslagene til tiltak som utvalget presenterte. Deler av begrunnelsen var som følger «Det er utvalgets klare oppfatning at det må avsettes tilstrekkelige midler for å sikre en helhetlig og systematisk tilnærming, framfor fragmenterte enkelttiltak og symbolpolitikk.» (NOU 2023:5, s.224). Man ser likevel ingen satsing på kvinnehelse i fremleggelsen av det nye statsbudsjettet for 2024. Sanitetskvinnene gikk ut og stilte spørsmål ved hvor storsatsingen på kvinnehelseforskning ble av samt opprusting av behandlingstilbud (Schou, 2023). Videre sa de at dette var regjeringens første sjansje til å vise at de tar kvinners helse på alvor, men likevel blir kvinner igjen budsjett-tapere.

Eksemplene over gir et innblikk i problemene som eksisterer innenfor kvinnehelsetematikken i dag. Det viser dermed også problemene som interesseorganisasjoner som Sanitetskvinnene, Sex og samfunn, Endometrioseforeningen, Barselopprøret og Bunadsgeriljaen fokuserer på i

sitt arbeid. Forskning på dette temaet har derfor en sterk sosial relevans for samfunnet man lever i, som også reflekterer denne masteroppgavens relevans.

Med bakgrunn i dette, er det interessant å se på noen interesseorganisasjoner som arbeider innenfor denne tematikken. Denne masteroppgaven er en casestudie av interesseorganisasjoners engasjement for å få kvinnehelsetematikk på den politiske agendaen. Oppgaven skal ta for seg de utvalgte organisasjonenes innramming og påvirkning. Nærmere bestemt skal organisasjonenes innramming analyseres gjennom dokumenter og organisasjonenes nettsider. Hvordan de forsøker å påvirke politiske beslutningstakere, skal analyseres utfra intervju med deltakere fra de valgte organisasjonene. Her er det ønskelig å få frem trekk ved casen – interesseorganisasjoners engasjement for å få kvinnehelsetematikk på den politiske agendaen, men også å se om det er forskjeller mellom hvordan de ulike organisasjonene rammer inn og påvirker. For å ramme inn oppgaven, skal teori om rammer og politikkenes allmenngjøring anvendes.

1.2 Problemstilling

Med utgangspunkt i tematikken som er fremlagt i introduksjonen, er problemstillingen som skal besvares i denne masteroppgaven som følger:

«Hvordan jobber interesseorganisasjoner for å få kvinnehelse på agendaen? Og hvilke forskjeller er det mellom ulike organisasjoners innramming og påvirkning?»

Denne problemstillingen skal besvares ved å ta utgangspunkt i casen som allerede er etablert, samt de utvalgte organisasjonene Sanitetskvinnene, Sex og samfunn, Endometrioseforeningen, Barselopprøret og Bunadsgeriljaen. Kapittel to presenterer de teoretiske begrepene og perspektivene som setter rammene for analysen. Kapittel tre forklarer de metodiske valgene som er tatt i dette prosjektet. I kapittel fire presenteres funnene og analysen. I kapittel fem kommer en avsluttende diskusjon og konklusjon.

2.0 Teori

I dette kapittelet skal det teoretiske rammeverket for oppgaven presenteres. Kapittelet skal kort ta for seg endringer i det norske organisasjonssamfunnet, Rommetvedt sin teori om politikkenes allmenngjøring, samt teori om innramming. Her vil også Binderkrantz analytiske rammeverk for innramming presenteres.

2.1 Endringer i det norske organisasjonssamfunnet

Siden 1980 tallet har det norske samfunnet gradvis blitt endret, der man har gått fra korporatisme til å bli et mer pluralistisk samfunn. Det innebærer at antall organisasjoner med representanter i offentlige organer har blitt redusert fra 542 i 1983 til 186 i 2005 (Uhre & Rommetvedt, 2019, s.235). Samfunnet har blitt mer pluralistisk også på bakgrunn av økende immigrasjon, bedre kommunikasjon og større grad av spesialisering. Der spesifikke interesser i større grad blir representert i samfunnet gjennom interessegrupper- og organisasjoner. Antallet interesseorganisasjoner har blitt mer enn tredoblet fra å være færre enn 1000 i 1971 til å øke til nesten 3400 i 2013 (Uhre & Rommetvedt, 2019, s.235).

Arnesen, Sivesind og Gulbrandsen (2016) skriver om denne samfunnsendringen, som har berørt organisasjoner og organisasjonssamfunnet i Norge (fra 1980 til 2013). Deres rapport viser at organisasjoner i større grad har blitt desentraliserte og nettverksbasert, med mer spesialiserte formål. Organisasjonenes kunnskap og kompetanse på bestemte politikfelt, har blitt viktig for politisk innflytelse. Deltakelse i statlige styrer og utvalgt, har blitt byttet ut med lobbyisme og saksrettede aksjoner. Dermed konkurrerer organisasjoner i større grad om å få frem de interessene de representerer. De som opplever å få gjennomslag er de som best klarer å få frem og spre budskapet sitt, både til politikere og offentligheten (Arnesen, Sivesind & Gulbrandsen, 2016, s.9).

Ettersom relasjonen mellom offentlige myndigheter og organisasjoner har endret seg med en tilbakegang av representasjon i statlige råd, bruker organisasjonene i dag heller aksjoner og lobbyvirksomhet ovenfor storting og regjering, samt tradisjonelle- og sosiale medier. Noen organisasjoner velger å ruste seg med egne kommunikasjonsavdelinger som styrker dem i arbeidet (Arnesen, Sivesind & Gulbrandsen, 2016, s.11).

Organisasjoner og foreninger som i dag opprettes er i større grad saksrettete, og opptatt av sine medlemmers eller spesifikke målgruppes interesser. De er opptatte av denne gruppen, heller enn å forsøke å få til store samfunnsendringer (Arnesen, Sivesind & Gulbrandsen,

2016, s.28). Dette kan for eksempel være organisasjoner for marginaliserte grupper, en pasientgruppe eller spesifikke sykdommer. I motsetning så vil organisasjoner på nasjonalt nivå, i større grad jobbe for samfunnet som helhet. Næringsliv og arbeidslivsorganisasjoner, samt organisasjoner for idrett, hobby og fritid er i større grad medlemsorienterte (Arnesen, Sivesind & Gulbrandsen, 2016, s.37). Det finnes også de organisasjonene som både er opptatt av egne medlemmer og er samfunnsrettet. Det kan være organisasjoner som arbeider for å fremme frivillighet, bolig og utvikling, med den hensikt å arbeide for frivillig sektors egne interesser, men også med en tanke om at dette skal gange samfunnet. Organisasjoner som er opptatt av rettigheter og driver støttee arbeid, er heller orientert ut mot samfunnet (Arnesen, Sivesind & Gulbrandsen, 2016, s.37).

2.2 Politikken allmenngjøring

I følge Rommetvedt (2023), for å fange opp vesentlige sider ved politikken og maktforholdene i samfunnet, er det nødvendig med en alternativ forståelse enn det man har hatt tidligere. Rommetvedt trekker frem tesen om det nypluralistiske demokratiet og politikken allmenngjøring (allmenngjøringstesen), som alternative måter for å forstå politikken (Rommetvedt, 2023, s.24-25). Allmenngjøring av politiske interesser og verdier samt alliansebygging mellom flere aktører er noen av de viktigste nøklene til forståelse av maktforhold og politiske prosesser i et nypluralistisk demokrati (Rommetvedt, 2023, s.25). Dette henger sammen med at mangfoldet av interesser øker i samfunnet vi lever i, samtidig som at kommunikasjonen blir bedre. Dermed blir også åpenhet, kontakt og behovet for samordning større (Rommetvedt, 2023, s.25).

Allmenngjøringstesen er «en tese om gjensidig påvirkning og behov for samordning på tvers av sektorer» (Rommetvedt, 2023, s.25). Åpenhet for omgivelsene blir viktig, og man må motvirke å være lukket. Videre skriver Rommetvedt at det er «en tese om å skape legitimitet og oppslutning om egne interesser og standpunkter – ikke primært ved å framheve sin egen ekspertise og eksklusivitet, men ved å vise hvordan ivaretagelsen av egne interesser også fremmer andre og mer allmenne hensyn» (Rommetvedt, 2023, s.25). Denne tesen sier også at det er viktig å bygge allianser med andre interesser og grupper.

Politikkens allmenngjøring må ses i sammenheng med utviklingen både i det politiske systemet og samfunnet ellers. Samfunnet har blitt langt mer mangfoldig enn tidligere, der det politiske styringssystemet har utviklet seg til det som kan omtales som et nypluralistisk

demokrati. Dette kan kjennetegnes ved «en politisk organisering som ofte går på tvers av tradisjonelle sektorer eller segmenter» (Rommetvedt, 2023, s.25). Videre, «Et større mangfold av organiserte interesser som i tillegg til eller i stedet for å delta i forhandlinger med sikte på å nå fram til forpliktende avtaler også engasjerer seg i mer uformelle og uforpliktende forsøk på å påvise så vel forvaltningen som stortinget» (Rommetvedt, 2023, s.25-26). Det blir også trukket frem at i et nypluralistisk demokrati, tar ikke forvaltningen bare avgjørelser basert på lover og regler, men også på bakgrunn av formelle og uformelle konsultasjoner og forhandlinger. Forskning, utvikling og forsøksvirksomhet har fått større plass, samtidig som at stortinget har fått større betydning og i større grad er aktiv og uforutsigbar. Stortinget deltar i flere faser av beslutningsprosesser, der de også er preget av forhandlinger mellom partier samt møter med organiserte interesser (Rommetvedt, 2023, s.26). Videre skriver Rommetvedt at aktørene som ønsker å påvirke politikken i et slikt politisk system, «må legitimere sine interesser ved å vise at de også ivaretar mer allmenne hensyn, slik at de kan bygge allianser med andre aktører og interessegrupper» (Rommetvedt, 2023, s.26).

Som en konsekvens av pluralisering og økt behov for samordning i samfunnet, blir det utfordrende for aktører ettersom det blir hardere konkurranse mellom interessegrupper. For å møte denne utfordringen er det nødvendig å ivareta allmenne hensyn og bygge allianser mellom flere aktører. Dersom interessegrupper fremmer egne interesser eller ekspertise, og disse skal vurderes opp mot andre kan det virke mot sin hensikt. Det vil være mer hensiktsmessig å forsøke å vise at disse interessene er i tråd med mer allmenne interesser, eller at de kan bidra til at mer allmenne hensyn blir ivaretatt. Dersom man klarer å vise at sine interesser er i tråd med mer allmenne hensyn og eller interesser, vil det være større sannsynlighet for at man får gjennomslag i politiske beslutningsprosesser. På den måten kan det også være lettere å finne alliansepartnere (Rommetvedt, 2023, s.53).

Likevel trekker Rommetvedt frem at allmenngjøring og alliansebygging ikke gir noe garanti for at bestemte interesser skal nå frem med sine synspunkter. Det er mange aktører og interesser som forsøker å bygge allianser og få gjennomslag for sine oppfatninger som at de samsvarer med allmenne interesser. Grunnet at politiske stemninger endres fort i samfunnet, vil ulike interessegrupper oppleve både oppturer og nedturer i forsøk om makt og innflytelse (Rommetvedt, 2023, s.177).

2.3 Rammer

I forskning om interessegrupper står spørsmål om hvordan de rammer inn sine argumenter sentralt. Entman (1993) definerer innramming slik:

«Framing essentially involves selection and salience. To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described.» (Entman, 1993, s.52).

Videre skiver Entman at innramming innebærer å definere et problem, samt finne årsakene til problemet og undersøke hvilke krefter som har skapt det gitte problemet. Videre, å gjøre moralske vurderinger, se på årsakssammenhenger og effektene av dem. Til slutt, foreslå endringer og de mulige effektene av dem (Entman, 1993, s.52).

Daviter (2007), skriver at litteratur om innramming “refers to framing as the process of selecting, emphasizing and organizing aspects of complex issues according to an overriding evaluative or analytical criterion.” (s.654). Videre skriver han om hvordan rammer kan påvirke hvordan problemer blir bearbeidet, samt hvordan rammer kan påvirke hvilke interesser som spiller en rolle i politikktutforming. Avslutningsvis, hvilke politiske konflikter og koalisjoner som blir synliggjort som et resultat av det (Daviter, 2007, s.654).

Ved å se på disse beskrivelsene og definisjonene av innramming, ser man at det å fremheve det man anser som sentrale aspekter ved et problem, eller måten problemer er definert på er viktig for innramming. Innrammingen legger også grunnlaget for om noe blir vurdert som et problem som trenger å adresseres, og dermed vil komme på den politiske agendaen. En sak kan også rammes inn som en tilstand som man må leve med, og dermed ikke får plass på den politiske agendaen (Princen, 2017, s. 536). Ved at man uthever enkelte aspekter ved og årsaker til et problem, vil en slik innramming kunne strukturere debatten rundt problemet og få frem mulige løsninger.

Med bakgrunn i Entmans definisjon, kan man se på innramming som en intensjonell og strategisk prosess. Man kan anta at interesseorganisasjoner strategisk velger rammer som vil være mest passende for å promotere deres ideer og mål (De Bruycker, 2017, s. 777).

Princen (2017) skriver at et problem kan bli rammet inn på flere måter, som alle kan ha ulike implikasjoner når det gjelder om det burde bli iverksatt politiske tiltak. Dersom det er tilfellet,

blir spørsmålet hvilke tiltak som skal iverksettes. En viktig del av politikken består dermed av kamper mellom konkurrerende rammer og forsøk fra politiske aktører til å enten innramme eller lage nye rammer for å få støtte for deres krav (Princen, 2017, s. 540).

2.3.1 Rammer og agendasetting

Rammer kan være med på å få problemer på den politiske agendaen eller holde de borte fra agendaen, avhengig av hva ens mål er. I situasjoner hvor mennesker skal velge side i en sak, avhenger valget ofte av at den ene siden virker viktigst. Dermed, ved å fremheve en ramme og underspille en annen, kan politiske aktører styre den politiske debatten i deres ønskede retning. Enhver politisk sak, eller en beslutning om å ikke føre en sak videre, er underbygget av en dominerende ramme. For å forsøke å få et problem på agendaen, begynner det ofte med å utfordre den allerede eksisterende og dominerende rammen. Ved å foreslå en alternativ ramme, vil eksisterende politikk på området som faller innenfor den dominerende rammen, kunne bli satt i et negativt lys. Dersom man lykkes i å utfordre den dominerende problemforståelsen av en sak, vil motstanden mot eksisterende politikk øke og dermed er det større sannsynlighet for å få saken på agendaen (Princen, 2017, s. 540-541). Ved å gjøre dette vil både motstanderne og tilhengere av den dominerende rammen forsøke å knytte deres ramme til viktige verdier i samfunnet. Dette kan være verdier som treffer den generelle befolkningen, slik som demokrati, frihet og bærekraft. Samtidig kan rammer treffe verdier som er mer spesifikt rettet mot et samfunn eller et politisk system (Princen, 2017, s. 540-541). Rammer og institusjoner er også koblet sammen, fordi institusjonelle rammeverk gjør organisasjoner eller politiske systemer mer mottakelige for noen typer rammer og argumenter. Et miljødepartement vil være mest mottakelige for problemer om de kan innrammes som miljøproblemer (Princen, 2017, s.541).

2.3.2 Rammer og påvirkning

I studier av interessegrupper kan rammer enten være et virkemiddel for å definere påvirkning, eller som eksterne faktorer som kan påvirke innflytelse. Fra et makronivå-perspektiv kan effekten av innramming observeres ved å undersøke trekk ved en politisk debatt. Man kan følge hvordan disse utvikler seg over tid etter hvert som nye rammer dukker opp og blir fremtreende i den politiske debatten. Ved å ramme inn ulike sider av en debatt kan interessegrupper og andre aktører påvirke den kollektive definisjonsprosessen av et problem, som kan være med på å skape politisk endring. Stort sett vil det være usannsynlig at en interesseorganisasjon alene får til å endre innrammingen av en hel politisk debatt. Likevel betyr ikke dette at interessegrupper ikke kan bruke innramming som en verdifull lobbystrategi

for å oppnå sine politiske mål. En interesseorganisasjon klarer ikke nødvendigvis å endre innrammingen av en hel politisk debatt på makronivå, men den kan likevel oppnå andre politiske mål slik som å overbevise politiske eliter eller øke fokus og bevissthet rundt deres sak for offentligheten og media. Selv om en interesseorganisasjons påvirkning kan være vanskelig å se på makronivå, betyr ikke dette at de ikke har påvirket i noe grad (De Bruycker, 2017, s. 781).

2.4 Binderkrantz rammeverk for innramming

I denne oppgaven benyttes Binderkrantz (2019) rammeverk for å analysere hvilke rammer organisasjonene bruker. Binderkrantz skriver om interessegrupper og innramming i media. Hun stiller spørsmål ved hvordan grupper viser frem deres interesser, hvordan de vektlegger sine medlemmers interesser, andre samfunnsgruppers interesser eller bredere samfunnsinteresser (Binderkrantz, 2019, s.2). Ved å vise til bredere konsekvenser av politikk, kan interessegrupper få støtte fra andre grupper, som igjen kan gjøre det enklere å overtale politikere at deres foretrukne politikk vil være fordelaktig for flere. Her bruker Binderkrantz bønder og jordbruk som et eksempel. Bønder kan eksempelvis argumentere for at strenge miljøreguleringer ved jordbruk er skadelig for samfunnsøkonomien, i stedet for å argumentere for at det vil påvirke bøndernes personlige økonomi (Binderkrantz, 2019, s.2).

På en annen side, er det likevel mekanismer som gjør at grupper fremmer sine saker på vegne av sine medlemmer eller andre spesifikke grupper i samfunnet. Den politiske innflytelsen til enkelte grupper er nettopp knyttet til deres representasjon av enkelte grupper i samfunnet. I noen tilfeller kan interessegrupper tjene på å peke på den direkte effekten politikk kan ha for medlemmene. Dette vil særlig gjelde om de representerer grupper som anses å fortjene positiv særbehandling. Når grupper opptrer i media, er det ikke kun for å forsøke på politisk påvirkning, men også for å vise egne medlemmer at de fremmer deres interesser (Binderkrantz, 2019, s.2).

Binderkrantz skisserer et analytisk rammeverk. Den deler rammer inn i a) medlemsorienterte rammer, b) andre-angående rammer, c) økonomisk relaterte rammer, d) allmennangående rammer (Binderkrantz, 2019, s.2). Den første gruppen er opptatt av medlemmenes fordeler eller ulemper ved deres medlemskap. I andre-angående rammer er andre samfunnsgrupper i fokus. Økonomisk relaterte rammer har et fokus på brede økonomiske aspekter ved en politisk sak. Den siste rammen, allmennangående rammer, setter søkelys på generelle

samfunnsmessige konsekvenser. Det største skillet går mellom om en interessegruppe er opptatt av deres medlemmers sak og bekymringer eller andre tydelig identifiserbare samfunnsgrupper mot bredere bekymringer i samfunnet generelt. De to siste kategoriene av rammer, er begge opptatt av samfunnsmessige forhold, men skiller mellom økonomiske aspekter og bekymring av mer idealistiske karakter (Binderkrantz, 2019, s.2).

2.4.1 Rammer og organisasjonstype

Binderkrantz trekker frem tre faktorer som kan påvirke hvilke rammer grupper velger å anvende. Den første hun trekker frem er om landet grupper opererer i er korporative eller pluralistiske. I korporative samfunn er det større sannsynlighet for at grupper viser til deres medlemmers interesser, mens i pluralistiske samfunn vil gruppen sannsynligvis appellere til bredere samfunnsinteresser (Binderkrantz, 2020, s.570). Den andre faktoren som kan ha innvirkning på hvilke rammer gruppen velger å bruke, avhenger av hva gruppen er interessert i. Den tredje faktoren Binderkrantz viser til er det aktuelle politikkområdet, ettersom man har ulike problemdefinisjoner som dermed kan begrense innrammingen til individuelle grupper (Binderkrantz, 2020, s.570-571).

Videre trekker Binderkrantz frem at i pluralistiske samfunn er det et vidt spekter av aktører som konkurrerer om å få politisk tilgang og påvirkning. I dette systemet er det flere undergrupper som forsøker å fronte samme tematikk, dermed må de forsøke å argumentere for at deres synspunkter er verdt å støtte (Binderkrantz, 2020, s.573-574). På bakgrunn av dette er det forventet at grupper velger å appellere til generelle samfunnsinteresser, i stedet for å fronte sine egeninteresser.

Hun presenterer også et skille mellom organisasjoner som representerer en spesifikk gruppe eller sak og organisasjoner som er interessert i allmenne interesser (Binderkrantz, 2020, s.574). Der økonomiske grupper, organisasjoner som representerer en spesifikk gruppe eller sak, er antatt å fokusere på deres medlemmers interesser, mens organisasjoner som er interessert i allmenne interesser, er forventet bruke andreangående og allmenangående rammer i større grad (Binderkrantz, 2020, s.575). Grupper som fronter organiserte interesser slik som firmaer, ansatte eller pasienter vil i større grad ramme inn etter deres medlemmers interesser. Grupper som derimot er opptatt av det felles beste, og som har medlemmer som støtter oppunder et felles mål, er mer sannsynlige til å nettopp vise til bredere samfunnsinteresser (Binderkrantz, 2019, s.3). Avslutningsvis, viser Binderkrantz også til at man ikke kan se hvilke rammer en gruppe bruker, bare basert på typen organisasjon de er. Det

kan også være et strategisk valg av rammer, fra gruppen sin side, for å tilpasse innrammingen etter omstendighetene som foreligger (Binderkrantz, 2020, s.584).

3.0 Metode

Kapittelet presenterer metoden som er brukt for dette forskningsprosjektet, med begrunnelse av de metodiske valgene som har blitt tatt. Dette er en kvalitativ casestudie, hvor en kombinasjon av dybdeintervju og dokumentanalyse har blitt brukt.

3.1 Casestudie

Denne oppgaven er en case studie som er hensiktsmessig når forskningsmålet er å se på casen om interesseorganisasjoners engasjement for å få kvinnehelsetematikk på den politiske agendaen. Andersen (2021), beskriver casestudier som «intensive kvalitative studier av en eller noen få undersøkelseenheter» (Andersen, 2021, s.14). Videre skriver han at «Case kan være organisasjoner (eller deler av dem), beslutninger, forhandlinger, en diskurs, et hendelsesforløp, en handling, en prosedyre, et utsagn etc.» (Andersen, 2021, s.23). Basert på disse beskrivelsene, er det passende å benytte casestudie for dette prosjektet. Dette er en case, med flere analyseenheter. Det innebærer å samle informasjon om flere enheter innenfor en avgrenset kontekst (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2016, s.206). I denne oppgaven er den avgrensede konteksten interesseorganisasjoners engasjement for å få kvinnehelsetematikk på den politiske agendaen, der de fem utvalgte organisasjonene er analyseenheter.

Det dette prosjektet søker etter er å se på temaet kvinnehelse, gjennom ulike organisasjoner og deres innramming og påvirkning. Her blir det interessant å se på organisasjoners påvirkning av kvinnehelsepolitikk og hvordan de rammer inn saken. Samt å studere variasjonen innen organisasjonenes innramming og påvirkningsaktivitet. På den måten blir både kjennetegn ved casen, men også variasjonen innenfor casen, ønskelig å ta for seg i denne oppgaven.

Videre er dette en teoretisk fortolkende studie. Ved slike studier, søker man etter å beskrive, tolke og fortolke i lys av allerede etablerte begreper og teorier (Andersen, 2021, s.61). Der eksisterende teori brukes for å avgrense, tolke og forklare (Andersen, 2021, s.71). Hensikten er å anvende teori for å belyse spesielle saker. Dette gir kriterier for empirisk relevans og en vektlegging av ulike sider ved et casemateriale. Hensikten her er ikke å utvikle teoretisk innsikt videre, men heller å bruke begreper og teoretiske sammenhenger for å oppsummere eller strukturere empirisk materiale (Andersen, 2021, s.71). I denne oppgaven er hensikten

nettopp det, å bruke teori om innramming og politikkenes allmenngjøring, for å undersøke og analysere hvordan organisasjonene rammer inn og påvirker. For deretter å tolke og fortolke dette.

3.2 Metoder for datainnsamling

3.2.1 Dybdeintervju

Innsamling av data til dette prosjektet ble gjennomført med dybdeintervjuer, også kalt semistrukturerte intervjuer, for å kunne ha noen forhåndsbestemte temaer, men fortsatt legge til rette for en relativt fri samtale (Tjora, 2021, s.127). Det var meningen å få informantene til å reflektere rundt egne erfaringer og meninger rundt temaet organisasjoners engasjement for å få kvinnehelsetematikk på den politiske agendaen. I dybdeintervjuer er det vanlig med åpne spørsmål, som gir mulighet til informanten å styre samtalen til en viss grad. Ved at informanter kan gå i dybden på tema de ønsker å snakke mer om. Denne typen intervju tillater også digresjoner fra informanten sin side, slik at man kan komme inn på temaer som forskeren kanskje ikke hadde tenkt på selv, men som kan bli viktige og verdifulle for studien (Tjora, 2021, s.127-128). Bruk av dybdeintervjuer er derfor brukt i denne oppgaven for å studere meninger, holdninger og erfaringer til informantene.

I forkant av intervjuene ble det lagd en intervjuguide, for å strukturere intervjuene og for å ha et utgangspunkt til samtalen med informantene (Tjora, 2021, s. 167). Intervjuguiden ble utarbeidet med bakgrunn i Tjoras tre faser for dybdeintervju, oppvarming, refleksjon og avrundning (Tjora, 2021, s. 159). Først ble det satt opp noen lette og korte spørsmål for å igangsette samtalen, og for at informanten skulle bli litt kjent med tematikken om organisasjoners engasjement for å få kvinnehelsetematikk på den politiske agendaen, som intervjuet skulle ta for seg. Deretter ble det stilt spørsmål som i større grad gikk ut på oppgavens kjerne, som ga informanten mulighet til å reflektere og å utdype. Noen oppfølgingsspørsmål ble også skrevet opp i intervjuguiden, slik at de kunne brukes om det ble nødvendig samt for å selv bli påminnet momenter som kunne være interessante å spørre om. Avslutningsvis, ble det stilt noen kortere og mer konkrete spørsmål, samt om det var noe informantene ønsket å legge til eller lurte på. Det som var ønskelig å finne ut av i intervjuene var i hovedsak hvordan organisasjonene drev med politisk påvirkning. Det var også ønskelig å høre hvordan de snakket om og frontet egen organisasjon. Videre, om de samarbeidet med andre organisasjoner, samt hvordan de hadde jobbet opp mot Kvinnehelseutvalgets arbeid med en ny NOU. Se vedlagt intervjuguide.

3.2.2 Dokumentanalyse

Utgangspunktet for oppgaven var Kvinnehelseutvalgets arbeid med en ny NOU angående kvinners helse og betydningen av kjønn for helse. Dokumenter knyttet til dette arbeidet er dermed relevant for dette prosjektet. Jeg har valgt å ta utgangspunkt i en liste over innspill til utvalget som ble funnet på nettsiden deres, siden disse dokumentene var interessante for min oppgave. Ettersom fokuset i oppgaven er på noen utvalgte organisasjoner, ble disse organisasjonenes innspill til utvalget valgt som dokumenter. Videre ble også organisasjonenes nettsider valgt for å samle inn data. Tanken var at organisasjonenes nettside kunne gi et annet inntrykk, tekstlig og visuelt, av hvordan organisasjonene fronter sine saker og egen organisasjon. Begge disse dokumentene, altså innspill til utvalget og organisasjonenes nettsider ble viktige for å analysere hvilke rammer de ulike organisasjonene brukte. Innspillene til kvinnehelseutvalget kan kategoriseres som generelle dokumenter, ettersom dette er innspill til et offentlig nedsatt utvalg (Kvinnehelseutvalget). Organisasjonenes nettsider kan kategoriseres som casespesifikke dokumenter, ettersom dette blir dokumenter som er direkte knyttet til organisasjonene som studeres (Tjora, 2021, s.196).

3.3 Valg av organisasjoner og informanter

Bakgrunnen for valg av organisasjoner ble i hovedsak basert på et ønske om å inkludere organisasjoner med et bredt og smalt fokusområde. Det som legges i et smalt fokusområde, er organisasjoner som er opptatt av en eller få kjernesaker. At organisasjonen i hovedsak er opptatt av en sak innenfor temaet kvinnehelse. Der de arbeider med å fronte denne saken, og snakke deres tilhengers/medlemmers sak. Dersom det for eksempel er snakk om en konkret sykdom, så er det et driv for å forbedre forholdene til mennesker med sykdommen. Det som da legges i bredt fokusområde, er at organisasjonen er opptatt av flere og/eller mer generelle saker og temaer. Der organisasjoner med et smalt fokusområde konsentreres rundt eks. En sykdom, ser en organisasjon med et bredt fokus på kvinnehelse mer helhetlig og i et større perspektiv. Tematikken blir sett i et bredere samfunnsperspektiv.

Valg av de konkrete organisasjonene, ble tatt med utgangspunkt i listen over organisasjoner som hadde skrevet innspill til kvinnehelseutvalget. Ut fra denne listen ble det valgt ut noen organisasjoner som hadde et bredt fokusområde og noen som hadde et smalere fokusområde. Bakgrunnen for ønsket om å inkludere om å inkludere organisasjoner med et bredt og smalt fokusområde, var for å undersøke om det kunne være noen forskjeller mellom dem. Derfor virket det hensiktsmessig å inkludere noen store og mer kjente organisasjoner med et bredt

fokusområde, slik som Norske kvinners sanitetsforening (Sanitetskvinnene) og Sex og samfunn. Samtidig som det var et ønske å se på og få frem mindre organisasjoner, med et smalere fokusområde og dermed falt valget på Endometrioseforeningen, Bunadsgeriljaen og Barseloppåret. I utgangspunktet var tanken å ha tre organisasjoner innenfor hver av gruppene, men den sjette og siste organisasjonen svarte ikke på henvendelser angående å delta i prosjektet. Dermed ble det to organisasjoner innenfor bredt fokusområde.

Organisasjonene som ble valgt ut til å inkluderes i oppgaven, dannet også grunnlaget for valg av informanter til intervjuene. Ettersom det allerede var valgt ut noen organisasjoner som oppgaven skulle fokusere på, ble det også naturlig at informantene var representanter fra disse organisasjonene. For dette prosjektet ble det valgt ut fem organisasjoner, og dermed ble det én informant per organisasjon. Det utgjør fem personer, og dermed fem intervjuer totalt. Informantene var ansatte ved organisasjonen, eller representanter fra styret i organisasjonen.

3.4 Analyseprosess

Det er i hovedsak gjort en tematisk analyse av dokumentene og intervjuene, samt en analyse av det visuelle på organisasjonenes nettsider og betydningen av det. I organisasjonenes innspill til Kvinnehelseutvalget ble det analysert hvilke rammer organisasjonene brukte. Først en gjennomgang av hvilke rammer som kunne være aktuelle, for deretter å sette en hovedramme til hver organisasjon (-et tema). Det samme ble gjort med organisasjonenes nettside. I tillegg ble også det visuelle på nettsidene analysert, om dette også kunne vise til hvilken ramme de brukte, eller forsterke deres budskap på et vis. Intervjuene ble transkribert (og anonymisert for å bevare informantenes anonymitet), og deretter ble det forsøkt å trekke ut det informantene fortalte om politisk påvirkning. Metoder for påvirkning var altså temaet som det ble lett etter i intervjuene.

3.5 Operasjonalisering

Det som var ønskelig å se etter i innspillene til kvinnehelseutvalget var informasjon som kunne danne grunnlag for å knytte en av Binderkrantz (2019) rammer til organisasjonen. Ved å lese innholdet i disse dokumentene, hvordan de skrev om ulike temaer samt egen organisasjon, kunne det analyseres og knyttes opp mot en ramme. Eksempelvis, for å avgjøre om en organisasjon brukte en medlemsorientert ramme ville et kriterium være om de frontet medlemmers interesser. Det måtte være tydelig at organisasjonens fokus var på tematikk som omhandlet sine medlemmer. Videre at de snakket på vegne av sine medlemmer, og kjempet

for deres interesser. For å plassere en organisasjon med en allmenangående ramme, var kriteriene at organisasjonen snakket om saker som angikk mer allmenne interesser eller hensyn. Det var ikke nødvendigvis en sak som var fokuset til organisasjonen, men de var opptatt av flere temaer. For å si noe om organisasjonene brukte økonomisk relaterte rammer, ble det basert på om de trakk linjer til økonomiske konsekvenser. Der organisasjonen kunne argumentere for at dersom man ikke prioriterte deres sak/tematikk ville det kunne få negative økonomisk konsekvenser for samfunnet. Dermed også at det ville være økonomisk hensiktsmessig å prioritere deres sak.

Når det gjaldt nettsidene til organisasjonene, ble det også her sett etter informasjon som kunne danne grunnlag for å tilknytte en ramme til organisasjonene. Her var det også interessant å se på det visuelle, i form av bilder eller illustrasjoner som kunne si noe om organisasjonen. Dette kunne ha symbolsk betydning for organisasjonen, eller det kunne forsterke et inntrykk eller en oppfatning av organisasjonen. Her kunne altså det visuelle være med på å danne grunnlag for å tilknytte en ramme til organisasjonene.

Bakgrunnen for å si noe om hvilke former for påvirkning organisasjonene har benyttet, er i hovedsak basert på det informantene fortalte i intervjuene. Informantene fikk spørsmål om hvordan deres organisasjon arbeider for å påvirke myndigheter samt om det var noen i deres organisasjon som var pådrivere for påvirkning. Samtidig som at noen av organisasjonene skrev om deres påvirkningsarbeid på deres nettsider. Med bakgrunn i dette kunne det trekkes frem ulike måter for påvirkning som organisasjonene anvendte.

3.6 Studiens troverdighet og gyldighet

Her vil det gjøres en vurdering av studies reliabilitet (troverdighet) og validitet (gyldighet).

3.6.1 Reliabilitet

Reliabilitet viser til hvor pålitelig et datamateriale er, og er viktig for å kunne vurdere dataens kvalitet i samfunnsvitenskapelige studier (Grønmo, 2016, s.242-244). Å gjøre en slik vurdering i kvalitative studier er noe mer utfordrende enn det er i kvantitative studier, ettersom det der er mulig å teste og bergene på ganske presise måter. I kvalitative studier må denne vurderingen tas med utgangspunkt i drøftinger av ulike elementer i undersøkelsen og i innsamlingen av data (Grønmo, 2016, s.244). Forskningsprosessen er her mer sammensatt og det er noe utfordrende å skille ut datainnsamlingen som en egen del av prosessen ettersom

denne er tett knyttet til analyse og tolkning (Grønmo, 2016, s.248). Forskeren får også en betydning for vurderingen av studiens reliabilitet, ettersom undersøkelsesopplegget blir utviklet under datainnsamlingen som er noe avhengig av forskerens analyser og tolkning av data. Tolkningen er også tilknyttet den gitte konteksten, og dermed blir undersøkelsesopplegget også preget av denne konteksten. Derfor vil det være vanskelig å kunne foreta nøyaktig samme undersøkelse senere. Studien vil avhenge av når den gjennomføres og av hvem (Grønmo, 2016, s.249).

For å si noe om denne studiens reliabilitet må vi se til beskrivelsen av de faktiske forholdene ved studien. Det kan ses i lys av casen, samt konteksten og bakgrunnen presentert innledningsvis. Dette beskriver den gitte situasjonen, som blir grunnlaget for resten av studien. Videre fremgangsmåte i studien er fremvist i dette metodekapittelet, der fremgangsmåte for valg av aktører i studien samt fremgangsmåten i analysen, er beskrevet. Nettopp for å gi innsyn i hvordan ting har blitt gjort. Datamaterialet har også blitt gjennomgått grundig, og det er foretatt flere vurderinger for å sikre at det som kommer frem er relevant og riktig i henhold til både dokumenter og det som kom frem i intervjuene. Det er naturligvis noe vanskelig å foreta en slik vurdering, på bakgrunn av det som er beskrevet i avsnittet over. Men med dette i betraktning vil det sies at i denne studien har det blitt foretatt flere vurderinger for på best mulig måte sikre studiens troverdighet.

3.6.2 Validitet

Validitet i kvalitative undersøkelser dreier seg om i hvilken grad forskerens fremgangsmåter og funn på en riktig måte reflekterer formålet med studien og representerer virkeligheten. Det omhandler hvorvidt en metode undersøker det den har til hensikt å undersøke (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2016, s.232). Det er i praksis ikke mulig å oppnå perfekt validitet i samfunnsvitenskapelige studier, og det finnes ikke enkle kriterier for hva som kan betraktes som tilfredsstillende validitet. Det finnes heller ikke mål som er presise for å kunne måle validitet, dermed er det heller ikke mulig å teste eller beregne validiteten på en helt presis måte (Grønmo, 2016, s.257).

En måte å vurdere validiteten, som bygger på enkle kriterier, er åpenbar validitet. Denne vurderingen baseres ikke på inngående undersøkelser eller grundige drøftinger, men ser heller på trekk ved datainnsamlingen og datamaterialet som er åpenbare for forskeren og andre. Validiteten vurderes som tilfredsstillende dersom det er åpenbart at de innsamlede dataene er gode og treffende med tanke på studiens intensjoner (Grønmo, 2016, s.252).

Med tanke på den åpenbare validiteten til denne studien, vil det vurderes som at den har en solid grad av validitet. Basert på egne vurderinger av innsamlet data, er dokumentene svært treffende og relevante for studien og den gitt problemstillingen. Det samme gjelder for empirien fra intervjuene, som ble høyst relevante for å kunne si noe om hvilke måter for politisk påvirkning organisasjonene brukte.

Videre kan man også vurdere studiens interne og eksterne validitet, som i utgangspunktet brukes for å vurdere validiteten i kvantitative studier. Likevel kan disse formene for validitet være et godt utgangspunkt for å vurdere datakvaliteten i kvalitative studier også (Grønmo, 2016, s.254). Intern validitet handler om studien er gjennomført på en tilfredsstillende måte, slik at konklusjonen og årsakssammenhengen er gyldig. Ekstern validitet handler om at resultatet av undersøkelsen er realistiske og kan generaliseres. Videre, om undersøkelsens konklusjon er overførbar til andre saker, organisasjoner og/eller i andre tidsrom.

Når det gjelder oppgavens interne validitet, er det noe utfordrende å vurdere. Likevel vil det vurderes som at de innsamlede dataene samsvarer godt med det som var ønskelig å undersøke i studien. Der både dokumentene i form av organisasjonenes innspill til kvinnehelseutvalget samt deres nettsider er veldig relevante og tett knyttet opp mot oppgaven. Det samme gjelder informantene som har blitt intervjuet. Dette har vært gode kilder til informasjon, om det som har vært ønskelig å undersøke. Hvorvidt oppgaven er generaliserbar (ekstern validitet) er nok ikke like gjeldende for denne oppgaven. Ettersom dette er en casestudie, som undersøker få undersøkelsesenheter, er det vanskelig å trekke slutninger fra dette som kan generaliseres. Det kan kanskje si noe om saksfeltet - organisasjoner innenfor kvinnehelsetematikk – men ikke noe som kan generaliseres til samfunnet generelt. På den måten kan man si at oppgaven har en svak ekstern validitet.

3.7 Ethiske hensyn

Ved oppstarten av forskningsprosjektet ble det sendt inn en søknad til sikt (tidligere NSD), for å kunne foreta datainnsamling. I denne søknaden ble det vedlagt et informasjonsskriv som også skulle gis til informantene i forkant av intervjuet. Se vedlagt informasjonsskriv. Ettersom noen av informantene ønsket å bevare sin anonymitet, så er ikke intervjuene knyttet til hver enkelt organisasjon. I analysens del om påvirkning er derfor organisasjonene delt inn i smale organisasjoners påvirkning og brede organisasjoners påvirkning.

4.0 Empiri og Analyse

Kapittel 4 tar for seg empirien i oppgaven og analyserer den i forhold til de teoretiske rammeverkene som er satt i teorikapittelet. 4.1 gir en kort innføring i de fem ulike organisasjonene som er valgt i denne oppgaven. Videre tar 4.2 for seg dataen samlet inn fra dokumentene og nettsidene til de ulike organisasjonene for å analysere hvilke rammer de bruker. Mens 4.3 har et fokus på dataen som ble hentet ut fra de fem dybdeintervjuene, hvor det skilles mellom organisasjonene med et bredt fokus og de med et smalt fokusområde, for å analysere metoder for påvirkning. Den siste delen 4.4 analyserer og diskuterer funnene og organisasjonene i lys av de teoretiske perspektivene som er satt.

4.1 Om organisasjonene

Utgangspunktet for valg av organisasjonene var å inkludere organisasjoner som hadde et bredt fokus og smalt fokus innenfor kvinnehelsetematikk. Her skal også andre forhold ved organisasjonene kort presenteres, slik som når de ble opprettet, om de er en medlemsorganisasjon eller ikke, eventuelt hvor mange medlemmer de har. Dette er forhold som vi kommer tilbake til senere i analysen og diskusjonen.

4.1.1 Sex og samfunn

Sex og samfunn ble etablert i 1971, med navnet sosialistiske legers forenings klinikk for seksuell opplysning (Sex og samfunn, u.å.). Bakgrunnen for etableringen var for å delta i kampen om selvbestemt abort. Den gang var selvbestemt abort hovedfokuset, og siden har også selvbestemt prevensjon og seksualitet blitt viktige saker for foreningen. I 2014 ble de en stiftelse og fikk navnet Sex og samfunn (Sex og samfunn, u.å.) I dag er Sex og samfunn et senter for seksuell og reprodutiv helse og rettigheter. De arbeider klinisk, driver med undervisning og påvirkningsarbeid. Der de blant annet tilbyr helsetjenester til alle under 25 år, slik som prevensjonsveiledning eller andre spørsmål rundt seksuell helse. De underviser også alle 9. klassene i Oslo kommune (Sex og samfunn, u.å.). Påvirkningsarbeidet deres består av å delta i samfunnsdebatten, drive opplysningsarbeid både i media blant beslutningstakere og i befolkningen. De har et styre bestående av 5 medlemmer, som legger rammene for stiftelsens virksomhet (Sex og samfunn, u.å.). Denne organisasjonen har ansatte, men er ikke en medlemsorganisasjon.

4.1.2 Sanitetskvinnene

Sanitetskvinnene, eller Norske kvinners sanitetsforening, er en medlemsorganisasjon med 43.000 medlemmer, opprettet i 1896. Det gjør de til den største kvinnesaksorganisasjonen i Norge. Deres arbeid består av frivillig arbeid, politisk påvirkning, ideelle virksomheter og forskning. De lister opp tre punkter som er deres fokusområder: fremme kvinners helse og livsvilkår, bidra til en trygg og inkluderende oppvekst og skape trygge lokalsamfunn (Sanitetskvinnene, u.å). Organisasjonen har 550 lokalforeninger. Organisasjonen har et sentralstyre og fylkesledere, og sammen utgjør de landsstyret som er organisasjonens høyeste myndighet (Sanitetskvinnene, u.å). Organisasjonen er en pådragsdriver for kvinnehelse, der de ønsker mer penger til kvinnehelse og at politikere skal følge opp (Sanitetskvinnene, u.å). Deres arbeid innenfor dette feltet inkluderer eksempelvis, opprettelse av kvinnehelsehus flere steder i landet, bevilgning av midler til mer forskning på kvinners helse, salg av fastelavensris der inntektene går til forskning på kvinnehelse.

4.1.3 Endometrioseforeningen

Endometrioseforeningen ble stiftet i 1997, og er en landsdekkende forening. I dag består styret deres av kvinner fra hele landet, som selv har sykdommene endometriose, adenomyose eller er pårørende (Endometrioseforeningen, u.å). Organisasjonen ønsker og jobber med å få et bedre behandlingstilbud for mennesker med endometriose og adenomyose. De ønsker en kompetanseheving og videreutvikling av helsepersonell, de arbeider for å tilrettelegge i samfunnet og arbeidslivet, og de ivaretar pasienter med disse sykdommene. Samtidig arbeider de med politisk påvirkning, kunnskapsspredning og samarbeider med andre kvinnesaksforeninger og organisasjoner (Endometrioseforeningen, u.å). Noen av deres mål er å bidra til folkeopplysning om endometriose og adenomyose, at mennesker med disse sykdommene blir tatt på alvor og får bedre behandling og diagnose tidligere (Endometrioseforeningen, u.å). Foreningen er også en medlemsorganisasjon.

4.1.4 Barseloppørret

Barseloppørret ble etablert i 2021, på bakgrunn av egne erfaringer i barselomsorgen, som var mangelfull. Organisasjonen jobber for å få en bedre svangerskaps, fødsel og barselomsorg i Norge, med et fokus på barselomsorg. Noen av temaene som de jobber for er at kvinner skal få kontinuitet i svangerskaps, fødsel og barselomsorgen, rett til å ha med ledsager, lov som skal styrke kvinners rettigheter rundt svangerskap fødsel, barsel, bedre barsel på sykehus og i kommunen, blant annet (Barseloppørret, u.å). Organisasjonen har et styre, og man kan bidra

til organisasjonen ved å gi månedlig eller valgfritt bidrag. Organisasjonen er ikke en medlemsorganisasjon.

4.1.5 Bunadsgeriljaen

Bunadsgeriljaen omtaler seg selv som en folkebevegelse som oppsto i 2019 på Nordmøre, som en reaksjon på at fødeavdelingene i Kristiansund og Molde skulle sammenslås, og dermed legges ned i Kristiansund. Bevegelsen jobber for gode fødetilbud i hele landet, og at man skal ha nærhet til et fødetilbud. De er spesielt opptatt av distriktene. Bunaden gjorde at de ble synlige, og fikk oppmerksomhet nasjonalt. De ønsker å få frem informasjon om hvor mennesker blir preget av kutt og nedleggelse av sykehus, føde og akuttavdelinger. De ønsker å bidra til løsninger som kan forhindre dette (Bunadsgeriljaen, u.å). Organisasjonen har hatt markeringer hvor de krever bedre fødselsomsorg for kvinner, for eksempel ved å syke Norge på langs eller ro over talgsjøen i bunad (Bunadsgeriljaen, u.å). Bevegelsen er registret som en frivillig forening, og har et styre (Bunadsgeriljaen, u.å). De er nå også en medlemsorganisasjon.

Tabell 4.1 Oversikt over organisasjonene og ulike forhold

Viktige likheter og forskjeller mellom organisasjonene er oppsummert i tabell 4.1.

Organisasjon	Bred/smål fokus	Gammel/Ny	Medlemmer/ikke medlemmer
Sanitetskvinnene	Bred	Gammel	Medlemmer
Sex og samfunn	Bred	Gammel	Ikke medlemmer
Endometrioseforeningen	Smal	Ny	Medlemmer
Barseloppøret	Smal	Ny	Ikke medlemmer
Bunadsgeriljaen	Smal	Ny	Medlemmer

4.2 Rammer

I denne delen skal funnene presenteres og analyseres. Først skal det analyseres hvilke rammer de ulike organisasjonene bruker i innspillet til Kvinnehelseutvalget. Deretter skal det analyseres hvordan de innrammer sin tematikk på deres egne nettsider. Dette blir sett i lys av Binderkrantz rammeverk for rammer.

4.2.1 Sex og samfunn

Det kommer frem av innspillet at organisasjonen jobber for seksuell og reprodutiv helse og rettigheter. De jobber klinisk og pedagogisk, og er også en av Norges største klinikker for seksuell helse. Dette viser at seksuell og reprodutiv helse er deres hovedfokus. I innspillet kan vi se eksempler på hvorfor de mener denne tematikken er viktig:

«Overordnet mener Sex og samfunn at seksuell helse må likestilles med fysisk og psykisk helse. For å oppnå dette må vi ta utgangspunkt i at god seksuell folkehelse er avgjørende for god fysisk og psykisk helse, og samtidig trenger vi mer kunnskap om seksuell helse for å ta gode valg.» (Follestad & Rønes, 2022, s.1).

«Alle har en seksualitet og vi er seksuelle hele livet. Helsetilbud knyttet til seksuell og reprodutiv helse må gjøres tilgjengelig for alle uavhengig av alder og bosted.» (Follestad & Rønes, 2022, s. 1).

Disse sitatene viser at denne tematikken er noe som angår alle. De viser til at seksuell helse henger sammen med fysisk og psykisk helse, og at dette dermed blir en del av folkehelsen. De trekker linjer fra seksuell helse til folkehelse, og på den måten viser at dette er noe som angår alle mennesker. De skriver også at:

«Frihet til å bestemme over egen seksualitet og seksuelle helse er viktig for et helsefremmende og positivt syn på eget selvbilde, relasjoner og fysisk og psykisk helse.» (Follestad & Rønes, 2022, s. 1).

«Sex og samfunn er opptatt av at alle må ha et likeverdig helsetilbud uavhengig av blant annet alder og bosted.» (Follestad & Rønes, 2022, s. 5).

Her nevner de ord som «helsefremmende», «selvbilde», «relasjoner», samt fysisk og psykisk helse. Dette er noe alle har et forhold til, og som er den del av livet i større eller mindre grad. De skriver også eksplisitt at alle må ha et likeverdig helsetilbud. På bakgrunn av dette kan vi se at organisasjonen anvender en allmennangående ramme (Binderkrantz, 2019, s.2). De fokuserer på gode helsetilbud til alle, og viser til at dersom man ikke har det vil det ha større samfunnsmessige konsekvenser. Sex og samfunn fokuserer ikke på seksuell og reprodutiv helse isolert sett, men har et helhetlig bilde på helse.

I innspillet trekker organisasjonen også frem temaer som abort, abortnemder og tilgang til prevensjon.

«Det er viktig at alle kvinner i Norge har et reelt valg om selvbestemt prevensjon, og da må de møte helsepersonell som kan bidra til at de kan ta dette valget - basert nettopp på kunnskap og tilgjengelighet.» (Follestad & Rønnes, 2022, s. 5).

«Vi mener at all prevensjon bør være gratis for at alle skal ha et reelt valg om selvbestemt prevensjon. Vi mener det er spesielt urimelig at de under 16 år må betale fullpris for prevensjon. Gratis prevensjon vil føre til god seksuell helse og færre uplanlagte svangerskap. Det er kostnadseffektivt for samfunnet.» (Follestad & Rønnes, 2022, s. 3).

Her ser vi at det er et fokus på individets selvbestemmelse når det gjelder prevensjon, samt at dette burde være tilgjengelig og gratis. Igjen kan man si at organisasjonen bruker en allmenangående ramme. Videre i innspillet viser de til at Storbritannia gir gratis prevensjonsmidler til alle, og at det er anerkjent som et kostnadsbesparende tiltak, som også reduserer aborter. Her trekker de frem konkrete eksempler som viser at slike tiltak kan ha ringvirkninger i samfunnet. De viser her også til at det får økonomisk betydning.

«Høyere inntjening for behandling av vulvatilstander på sykehuset (DGR-poeng) kan gjøre at det blir lettere å sette av ressurser til denne gruppen. I dag vil pasienter med vulvalidelser ofte gi dårlig inntjening, og dermed være ressurskrevende å følge opp og i verste fall bli nedprioritert.» (Follestad & Rønnes, 2022, s. 8).

På bakgrunn av dette kan man si at Sex og samfunn også benytter en økonomisk relatert ramme (Binderkrantz, 2019, s.2). Her skriver de at behandling for vulvalidelser gir dårlig inntjening for sykehusene og det dermed vil være ressurskrevende å behandle slike sykdommer. Dette insinuerer at det vil koste samfunnet å ikke prioritere behandling av denne gruppen, som igjen kan få ringvirkninger i samfunnet. Senere i innspillet skriver de at hormonell prevensjon også brukes av kvinner som en behandlingsmetode mot blant annet endometriose. Videre skriver de da at «Gratis prevensjon handler derfor om mer en reproduktivitet - det handler om kvinnehelse» (Follestad & Rønnes, 2022, s. 4). Her viser de til at dette også er direkte knyttet til kvinnehelse.

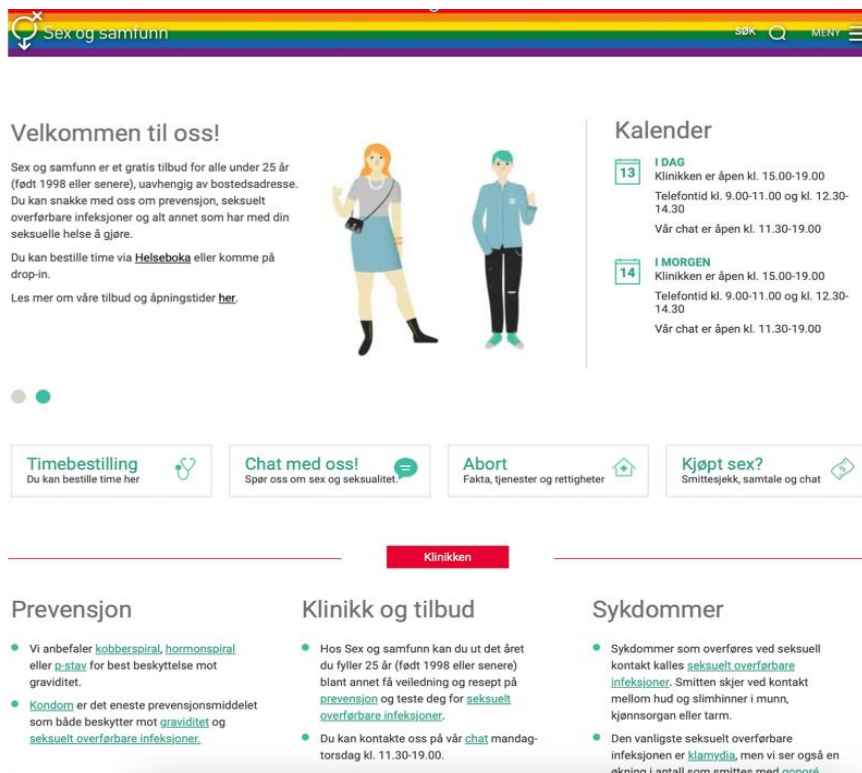
Nettside

På forsiden av nettsiden til Sex og samfunn, kan man se en kort beskrivelse av hva organisasjonen er og tilbyr. Videre ser man ulike tjenester som organisasjonen tilbyr, slik som timebestilling eller at du kan chatte med dem. Man finner også andre rubrikker hvor man kan trykke for å finne mer informasjon om ulike temaer, slik som «prevensjon» og «sykdommer». Organisasjonen skiller seg fra de andre organisasjonene i denne oppgaven, ettersom de driver klinisk arbeid og er et tjenestetilbud for unge. Om man klikker videre på nettsiden, kan man finne informasjon «om oss», der er det en illustrasjon om hvordan organisasjonen jobber (Se figur 1.1). Deres arbeid er tredelt bestående av «klinisk arbeid», «påvirkningsarbeid» og «undervisning». Videre på samme side står det:

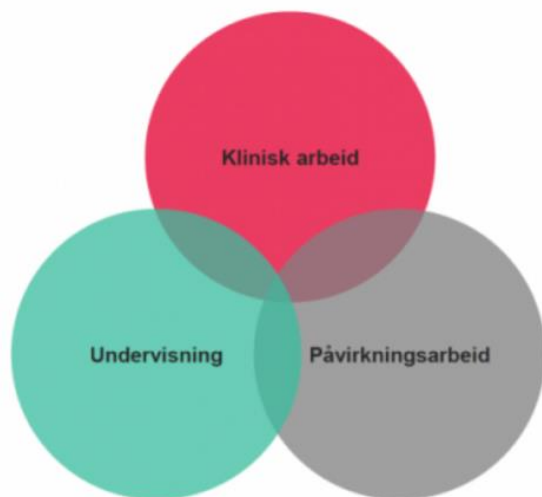
«Sex og samfunn er en ideell stiftelse som har som formål å arbeide for seksuell og reprodutiv helse og rettigheter, både på individ- og samfunnsnivå. Arbeidet skal være forankret i prinsippet om at alle individer har kontroll og bestemmer fritt over egen kropp og seksualitet.» (Sex og samfunn, Stiftelsen Sex og samfunn,

<https://www.sexogsamfunn.no/om/stiftelsen-sex-og-samfunn/>)

Det kommer tydelig frem at det er seksuell og reprodutiv helse og rettigheter organisasjonen jobber med og for. Videre tydeliggjør de at dette er noe som angår alle individer. Ut fra nettsiden kan man si at organisasjonen også her anvender allmenangående rammer. Nettsiden bærer preg av at de arbeider klinisk og store deler av nettsiden består av informasjon angående tjenestene de tilbyr. Likevel, dersom man ser etter hvordan de omtaler deres arbeid og deres syn på det, ser man at de trekker linjer til samfunnet som helhet. De er opptatt både av individnivå, men også samfunnsnivå.

Figur 1.0 Sex og samfunn forside (Nedlastet 13.06.2023 fra <https://sexogsamfunn.no>)

Figur 1.1 Sex og samfunn politiske saker (Nedlastet 13.06.2023 fra <https://sexogsamfunn.no/om/politiske-saker/>)

4.2.2 Sanitetskvinnene

Denne organisasjonens innspill er veldig kort og lite omfattende, sammenliknet med de andre organisasjonene inkludert i oppgaven. Det er mindre omfattende enn forventet av en etablert organisasjon innenfor dette saksfeltet. Det kan tenkes at det ikke er skrevet et mer omfattende innspill ettersom en representant fra deres organisasjon satt i kvinnehelseutvalget.

Likevel, dekker Sanitetskvinnene flere og store temaer som faller innenfor kvinnehelsebegrepet i innspillet. De har en helhetlig forståelse av kvinnehelse, men peker også på konkrete sykdommer og utfordringer som rammer kvinner. De trekker frem områder som de mener at utvalget burde ta hensyn til. Dette er sykdommer og temaer som er gjengående i flere av organisasjonenes innspill, slik som svangerskap og barsel, PCOS, unge kvinners seksualitet, sammensatte lidelser og vold i nære relasjoner. De er ikke opptatt av egen organisasjon i form av at de ikke fremmer organisasjonen i seg selv, men tematikk de er opptatt av. I forhold til Binderkrantz analytiske rammeverk, bruker sanitetskvinnene en allmenangående ramme i innspillet til utvalget. Dette på bakgrunn av at helhetlig blick på kvinner og kvinnehelse, samtidig som de knytter det til samfunnsmessige konsekvenser (Binderkrantz, 2019, s.2).

Nettside

Det første man møter på Sanitetskvinnenes nettside, er en illustrasjon av ulike mennesker, med teksten «Sammen løfter vi Kvinnehelse – bli medlem i dag» (se figur 2.0). Her får man raskt et inntrykk av det som er viktig for organisasjonen, nettopp kvinnehelse. Samtidig viser de at de er en medlemsorganisasjon, som ønsker flere medlemmer. De skriver «sammen løfter vi kvinnehelse», som kan bety at det krever at flere går sammen for å få til en endring. Det kan tenkes at det vil være utfordrende for enkeltmennesker å løfte denne tematikken alene. Bildet illustrerer også ulike mennesker; kvinner, menn, unge og eldre. Dette kan tolkes som at arbeidet med å løfte kvinnehelse er noe alle kan være en del av, det er ikke kvinners oppgave alene å kjempe denne kampen. Dette kan ses i lys av Binderkrantz allmenangående ramme. Selv om de viser at de er en medlemsorganisasjon, virker det ikke som at medlemmenes interesser i seg selv er det som vektlegges her.

Ser man på oversikten over deres kampsaker, står det i første avsnitt:

«Din støtte bidrar til likestilling og forskning på kvinners helse for å rette opp dagens skjevheter i helse. Vårt arbeid skaper trygge lokalsamfunn for alle!» (Sanitetskvinnene, [Våre kampsaker](https://sanitetskvinnene.no/vare-kampsaker), <https://sanitetskvinnene.no/vare-kampsaker>)

Likestilling og kvinnehelse blir trukket frem, men her skriver de at deres arbeid også er med på å skape trygge lokalsamfunn for alle. De trekker frem spesifikke tema, men likevel kobler de det til noe som gjelder alle.

Videre på deres oversikt over kampsaker, står det at de krever mer penger til kvinnehelseforskning og støtte til etablering av kvinnehelsehus. Under andre politiske kampsaker lister de opp tema som «kvinnehelse og likeverdige helsetjenester», «likeverdige tjenester for innvandrede kvinner og asylsøkere», «likestillingspolitikk», «svangerskaps-, fødsel- og barselomsorg», «seksuell og reproduktiv helse og rettigheter». Under deres kampsaker kan man altså se at de trekker frem en rekke saker som i stor grad er tilknyttet kvinners helse og liv. Organisasjonen kombinerer å fronte kvinnesak, samtidig som de viser at dette gjelder alle.

Figur 2.0 Sanitetskvinnene forside (Nedlastet 12.mars 2023 fra <https://sanitetskvinnene.no>)

Våre kampsaker

<ul style="list-style-type: none"> Forskning på kvinners helse Kvinnehelse og likeverdige helsetjenester Beredskap i kriser og ulykker Etablering og drift av kvinnehelsehus Helhetlig oppfølging til voldsutsatte Veiledningssentre for pårørende Likeverdige tjenester for innvandrede kvinner og asylsøkere Trygge oppvekstvilkår for barn og unge Eldres livsvilkår Likestillingspolitikk Svangerskaps-, fødsel- og barselomsorg Seksuell og reprodutiv helse og rettigheter Ideell virksomhet Internasjonalt arbeid 	<p>Din støtte bidrar til likestilling og forskning på kvinners helse for å rette opp dagens skjevheter i helse. Vårt arbeid skaper trygge lokalsamfunn for alle!</p> <p>Visste du at det har vært vanlig å forske på mannen når det gjelder sykdommer som rammer alle? Vi vet mindre om typiske sykdommer og lidelser som hovedsakelig rammer kvinner enn om de som rammer menn. Disse skjevhetene er fortsatt ikke rettet opp. Det er ikke likestilling innen helse i dag!</p> <p>Vi kan regne med at fremtiden bringer ekstremvær, flom, oversvømmelser, skogbranner og ras. I tillegg er den sikkerhetspolitiske situasjonen i endring og vi har krig på det europeiske kontinent. Lokalsamfunn er derfor helt avhengig av frivillig beredskapsinnsats.</p> <p>Vi krever:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mer penger til kvinnehelseforskning • Øremerkede midler til frivillig beredskapsarbeid • Støtte til etablering og drift av kvinnehelsehus • Helhetlig oppfølging av voldsutsatte • Finansiering til Veiledningssentre for pårørende <p>Gjør en forskjell ved å bli med i Norges største kvinneorganisasjon i kampen for likestilling. Vi er livssynsneutrale og partipolitisk uavhengige.</p> <p>Meld deg inn eller gi en gave til vårt forskningsarbeid</p> <p>Andre politiske kampsaker</p> <p>Les mer om hva vi mener om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kvinnehelse og likeverdige helsetjenester • Likeverdige tjenester for innvandrede kvinner og asylsøkere • Trygge oppvekstvilkår for barn og unge • Eldres livsvilkår • Likestillingspolitikk • Svangerskaps-, fødsel- og barselomsorg • Seksuell og reprodutiv helse og rettigheter • Ideell virksomhet • Internasjonalt arbeid <p>Høringer og politiske innspill</p> <p>Her kan du lese våre høringsinnspill, innspill til statsbudsjett og våre resolusjoner.</p>
--	---

Figur 2.1 Sanitetskvinnene kampsaker (Nedlastet 12. mars 2023 fra <https://sanitetskvinnene.no/vare-kampsaker>)

4.2.3 Endometrioseforeningen

Det kommer tydelig frem av innspillet til utvalget fra Endometrioseforeningen, at organisasjonen først og fremst er opptatt av kvinner som har sykdommene endometriose og adenomyose. De er opptatt av denne pasientgruppen ettersom de ikke får tilstrekkelig støtte av helsevesenet, og ofte blir en kasteball i dette systemet. Det kan ta lang tid før man blir diagnostisert, som fører til at de må leve med store smerter og plager i lang tid. Foreningen har påtatt seg mye av informasjonsansvaret ettersom denne pasientgruppen ikke opplever å bli tatt på alvor av helsevesenet, eller at de ikke har nok eller oppdatert informasjon om sykdommene. Organisasjonen hjelper kvinner med informasjon om blant annet hvor det finnes behandlingstilbud, samtidig som de gir oppdatert informasjon til helsepersonell og institusjoner slik som eksempelvis FHI. Andre organisasjoner nevner også disse sykdommene i sine innspill til utvalget, som et område som trenger mer oppmerksomhet.

I innspillet skriver organisasjonen at dette er sykdommer som påvirker hele kvinnen, samt hvilke symptomer sykdommene kan innebære:

«Endometriose og adenomyose påvirker hele kvinnen. Typiske symptomer på sykdommene, som flere og flere nå får øynene opp for, er smertefull menstruasjon, smerter ved eggløsning, smerter ved samleie, smerter ved avføring og vannlating, kroniske bekkensmerter, fordøyelsesproblemer, utmattelse, infertilitet og uregelmessige og/eller kraftige blødninger ved menstruasjon.»
(Endometrioseforeningen, *Innspill til kvinnehelseutvalget fra Endometrioseforeningen*)

Kvinner opplever symptomer på selve sykdommen, men den kan også føre til påvirkning av andre organer, samt den psykiske helsen:

«Endometriose fører til en betennelsesreaksjon som påvirker de organer og strukturer som er i nærheten av endometriose, for eksempel blære, tarm og nerver. Vi vet også at sykdommene påvirker mental helse, at kvinner opplever flere bivirkninger fra behandlingstilbudet som i dag eksisterer, og samtlige mister på sikt tillit til det norske helsevesenet.» (Endometrioseforeningen, *Innspill til kvinnehelseutvalget fra Endometrioseforeningen*)

Organisasjonen er i all hovedsak opptatt av de konkrete sykdommene, men viser til at det ikke bare er symptomer på sykdommen som er utfordringen. Som følge av manglende behandlingstilbud og informasjon angående sykdommene, får det store konsekvenser for de rammede kvinnene og påvirker deres liv på flere områder.

Ut fra Binderkrantz analytiske rammeverk vurderes det som at organisasjonen anvender medlemsorienterte rammer, ettersom de nettopp jobber for sine medlemmer som har endometriose og adenomyose (Binderkrantz, 2019, s.2). Likevel viser de til at disse sykdommene får konsekvenser utover den gitte pasient- og medlemsgruppen. Samtidig som sykdommene påvirker hele kvinnen, får manglende kunnskap og behandling ringvirkninger i samfunnet. Det påvirker for eksempel også deres pårørende. De viser også til at dette får økonomiske konsekvenser for samfunnet:

«Årlig koster begge sykdommene samfunnet flere milliarder kroner i tapte skatteinntekter og i utgifter forbundet med tapt skolegang, helsehjelp og sykehusinnleggelse. Store summer penger forsvinner i lang utredning, siden helsepersonell ofte utreder for svært mange andre tilstander før man i det hele tatt tenker å sjekke for endometriose og/eller adenomyose. Flere som får diagnosen sent, opplever også at sykdommene har eskalert til et punkt hvor de som ønsker barn ofte

må få hjelp gjennom IVF og assistert befruktning, eller de må få økonomisk hjelp gjennom Nav. Tidlig diagnose og riktig behandling vil kunne redusere kostnadene betydelig.» (Endometrioseforeningen, Innspill til kvinnehelseutvalget fra Endometrioseforeningen)

Selv om man kan kategorisere denne organisasjonen som medlemsorienterte rammer, ser man også at organisasjonen trekker linjer til samfunnsmessige konsekvenser. Sykdommen påvirker ikke bare denne pasientgruppen, men får store samfunnsøkonomiske konsekvenser. Dermed kan man også si at denne organisasjonen bruker økonomisk relaterte rammer, der man har et fokus på brede økonomiske aspekter ved en politisk sak.

Nettside

Forsiden på endometrioseforeningens nettside viser en illustrasjon av en kvinne som holder seg til siden, det kan tolkes som at det skal illustrere at hun har vondt. Ved illustrasjonen er det også en rund figur hvor det står «Blodig alvor». Ved siden av står det «Hvis flere hadde visst om endometriose ville vi allerede hatt en kur.». Øverst til høyre står det «bli medlem». Etter et raskt blick på forsiden av nettsiden blir det klart hva organisasjonen er opptatt av, her står endometriose i fokus. Lenger ned på siden har de et bilde med tekst der de skriver hva deres mål er.

«Vi ønsker å bidra til å opplyse helsepersonell slik at kvinner med endometriose og adenomyose blir tatt på alvor» (Endometrioseforeningen, u.å, <https://endometriose.no>)

Ved å se på endometrioseforeningens nettside kan man igjen si at de anvender en medlemsorientert ramme. Deres medlemmer som har endometriose og adenomyose, er de de arbeider for at skal få bedre behandlingstilbud. De snakker på vegne av medlemmene, og jobber for å bedre forholdene til denne pasientgruppen.

Figur 3.0 Endometrioseforeningen forside (Nedlastet 12.03.2023 fra <https://endometriose.no>)

Figur 3.1 Endometrioseforeningen mål (Nedlastet 12.03.2023 fra <https://endometriose.no>)

4.2.4 Barselopprøret

Denne organisasjonen fokuserer på tematikken barsel- og fødselsomsorg i Norge. I deres innspill til kvinnehelseutvalget peker de på at det er behov for økt kunnskap om barselomsorg, et ønske om å styrke kvinners rettigheter samt økt brukermedvirkning. De fremmer også et fokus på barsel spesielt, ettersom barselomsorgen er lavere prioritert og dårligere organisert enn svangerskapsomsorgen. De viser også til at brukerundersøkelser viser at kvinner er mindre fornøyde med barselomsorgen enn fødselsomsorgen. De foreslår blant annet å lovfeste rettighetene til kvinner rundt dette med barsels- og fødselstilbudet:

«Utrede muligheten for en egen, brukervennlig lov som omfatter rettigheter i forbindelse med svangerskap, fødsel og barseltid. En lovfesting av sentrale rettigheter kan skape bevisstgjøring og bidra til å styrke omsorgen blant annet ved å sanksjonere brudd på sentrale rettigheter.» (Thomassen et al. 2022, s.2)

Det er tydelig at de jobber for å forbedre forholdene og rettighetene til kvinner i forbindelse med svangerskap, fødsel og barsel. Organisasjonen jobber spesifikt for å tale på vegne av denne gruppen og for å forbedre deres forhold. På bakgrunn av dette kan man si at organisasjonen bruker medlemsorienterte rammer, fordi gruppen er opptatt av medlemmenes fordeler og ulemper (Binderkrantz, 2019, s.2).

Selv om organisasjonen i hovedsak anvender en medlemsorientert ramme, viser de også til at det kan få større samfunnsmessige konsekvenser dersom man ikke bedrer fødsels og barseltilbudet i Norge: *«Barselopprøret mener at mangelfull oppfølging etter fødsel fører til store negative konsekvenser både for enkeltkvinner og det norske samfunnet for øvrig.»* (Thomassen et al. 2022, s.1).

«Barselomsorg er kvinnehelse, men det har også betydning for familien og samfunnet rundt om en mor ikke har det bra. Det er billigere å forebygge enn å reparere. Å investere i barselomsorg er tidlig innsats, og vi mener at samfunnet som helhet vil tjene på at kvinner går styrket inn i morskapet.» (Thomassen et al. 2022, s. 3).

Videre viser de også til at å unngå en forbedring av barselomsorgen vil kunne føre til økonomiske konsekvenser.

«London School of Economics har regnet på hva det koster å ikke investere i god barselomsorg i Storbritannia (4), og utgiften er fem ganger så høy som det ville kostet

å gi mor et godt tilbud. Det finnes ikke tilsvarende studier i Norge, men det er nærliggende å tro vi hadde fått lignende resultater.» (Thomassen et al. 2022, s.1)

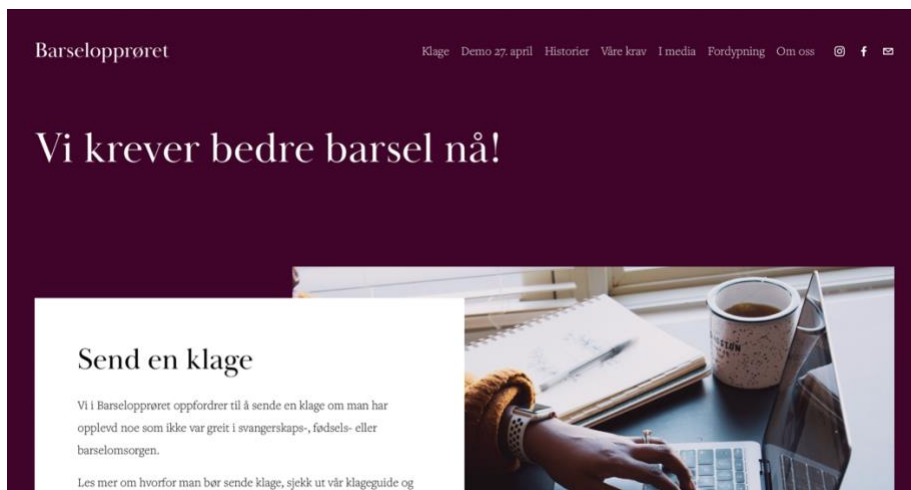
Ved å vise til dette eksemplet, viser organisasjonen at denne tematikken omhandler økonomiske aspekter. Her kan man også se at de anvender økonomisk relaterte rammer, der man har et fokus på brede økonomiske aspekter ved en politisk sak (Binderkrantz, 2019, s.2).

Selv om barselopprørets hovedfokus synes å være å fronte deres tilhengers sak, viser de også hvilken betydning det kan ha samfunnsmessig og økonomisk dersom man ikke utbedrer barsel og fødsels tilbudene. På den måten kan man si at de også anvender allmenangående rammer samt økonomisk relaterte rammer (Binderkrantz, 2019, s.2).

Nettside

Det første man ser når man går inn på barselopprørets nettside er teksten «Vi krever bedre barsel nå!». Videreført av en rubrikk der det står at man kan sende inn en klage dersom man har opplevd noe som ikke var greit under svangerskapet, fødsel eller i barselomsorgen. Man kan også lese historier fra kvinners opplevelser i møte med svangerskaps, fødsels- eller barselomsorgen. Organisasjonen lister også opp ti krav som tar for seg blant annet: penger som sikrer kvalitet i barselomsorgen, at alle sykehus har egne lokaler til barsel som har kapasitet til at kvinnen og partner kan være så lenge de trenger det, nok folk som sikrer at det er nok jordmødre og barnepleiere på jobb og i fulle stillinger.

Under «om oss» skriver de «Barselopprøret vil skape endring gjennom å skape oppmerksomhet, spre kunnskap, bygge fellesskap og få gjennomslag for politisk påvirkning». På nettsiden er det veldig tydelig hva organisasjonen er opptatt av, og den bærer preg av et visst alvor. Det at man kan sende inn klage, lese kvinners historier, de lister opp konkrete krav, gir en alvorhetsfølelse. På deres nettside er det tydelig at de anvender en medlemsorientert ramme. Her er det tematikken om barsel som står sentralt, og konsekvensene kvinners opplever ved dårlig tilbud og behandling.

Figur 4.0 Barselopprøret forside (Nedlastet 15.06.2023 fra <https://barselopprøret.no>)

4.2.5 Bunadsgeriljaen

Bunadsgeriljaen har fødetilbud og fødselsomsorg som hovedtema. De er opptatt av nedleggelse av sykehus og fødselstilbud, spesielt i distriktene og trekker frem Møre og Romsdal (Kristiansund og Molde) som eksempler. Nedleggelsene medfører lang reisevei for kvinner, som spesielt kan være utfordrende når man skal føde. I innspillet til utvalget skriver de:

«Når fødeavdelinger legges ned øker også transporttiden. Forsking (bla Hilde Engjom med flere) har vist at reisetid over en time øker risikoen for å føde uplanlagt utenfor institusjon (hjemme, på legekontor, på nedlagt fødeavdeling, under transport). Dette øker risikoen for komplikasjoner hos mor og spedbarnsdødeligheten tredobles.» (Uthaug & Solvik, s.2)

«Ultral lyd og svangerskapsoppfølging ved fødestue/fødeavdeling på lokalsykehus for normalfødende – for risikosvangerskap er dette på kvinneklinikk. For kvinner i Møre og Romsdal er dette i Ålesund eller Trondheim - reisetid fra Kristiansund ca 3-3,5 timer.» (Uthaug & Solvik, s.1)

De trekker også frem hvilken arbeidsbelastning det vil påføre helsepersonell og jordmødre, spesielt kommunejordmor, dersom kommunehelsetjenesten skal overta ansvar for fødende og barseloppfølging:

«Med færre fødeavdelinger og lengre reisevei blir en større del av svangerskapsoppfølgingen overført til kommunejordmor.» (Uthaug & Solvik, s.1)

«Kommunen får ansvar for barseloppfølging når kvinnen kommer hjem. Med kortere liggetid – av og til bare 6 timer – blir det nye og flere oppgaver for kommunejordmødrene.» (Uthaug & Solvik, s.2).

Organisasjonen trekker også frem i innspillet, at det vil ha betydelige økonomiske konsekvenser dersom kommunejordmødre skal ta seg av eksempelvis svangerskapskontroller:

«Norge har også en utfordrende geografi. Skal man i distriktene oppnå en helhetlig fødselsomsorg vil det være svært ressurskrevende om kommunejordmor skal utføre svangerskapskontroller, følge den fødende til fødeavdeling og bistå ved fødselen, for så å ha ansvaret for barselsomsorgen. Hvis dette skal være et likt tilbud i alle kommuner trengs det enda flere kommunejordmødre. Det må da være en bedre løsning å flytte jordmødrene inn i lokalsykehusene igjen hvor de kan følge opp svangerskap, bistå i fødselen og følge opp barselkvinnen? Der hvor det likevel blir avstand må man sørge for et tett samarbeid mellom kommunejordmor og fødeavdeling.» (Uthaug & Solvik, s.2).

Bunadsgeriljaens innspill til utvalget viser tydelig at de fronter deres medlemmers sak, altså kvinners fødselstilbud i distriktene. Fokuset i innspillet viser at de kjemper for denne gruppen, og det blir tydelig at de anvender en medlemsorientert ramme. De trekker også frem at det vil være ressurskrevende om kommunejordmødre skal overta svangerskapskontroller, som viser at de også bruker økonomisk relaterte rammer. Likevel vil det vurderes som at organisasjonen i hovedsak bruker en medlemsorientert ramme (Binderkrantz, 2019, s.2).

Nettside

Forsidebildet på nettsiden til bunasgeriljaen viser kvinner som står på et fjell iført bunad, med armen opp, som om de viser at de er klare til kamp. Der bakgrunnen er hav og fjell. Dette bildet illustrerer godt hvem Bunadsgeriljaen er, kvinner i bunad klare til å kjempe for et bedre fødetilbud, med naturen i bakgrunnen som symboliserer Norge, og distriktene. På bildet står det også «Bunadsgeriljaen. For et trygt og godt fødetilbud over hele Norge. Et folkeopprør!».

Bare ved å se dette første bildet, får man et godt inntrykk av organisasjonen og hva de jobber for. Dette kan igjen tyde på at de bruker en medlemsorientert ramme. På en side så jobber de for en spesifikk sak som angår deres medlemmer, fødetilbud i distriktene. Samtidig så skriver de «Bunadsgeriljaen. For et trygt og godt fødetilbud over hele Norge. Et folkeopprør!», som viser til at de ønsker et godt fødetilbud over hele Norge. Samtidig som ordet folkeopprør kan vise til at folk rundt om i landet, er opprørte over dette og ønsker å vise motstand. Ved å

bruket ordet «folk», kan vise at det er misnøye blant befolkningen rundt denne tematikken, og at det er flere som er frustrerte, og at dette er noe som angår flere mennesker. På bakgrunn av dette kan man også at de har trekk av allmenangående ramme.

Figur 5.0 Bunadsgeriljaen forside (Nedlastet 15.06.2023 fra <https://www.bunadsgeriljaen.no>)

Tabell 4.2 Tabell over hoveddrammer

Tabell for å oppsummere hvilken hoveddramme organisasjonene bruker.

Organisasjon	Bredt/ smalt fokus	Hoveddramme
Sanitetskvinnene	Bred	Allmenangående
Sex og samfunn	Bred	Allmenangående
Endometrioseforeningen	Smal	Medlemsorientert
Barselopprøret	Smal	Medlemsorientert
Bunadsgeriljaen	Smal	Medlemsorientert

4.3 Påvirkning

Denne delen hvor det skal analyseres hvordan organisasjonene påvirker, vil bli inndelt etter smale og brede organisasjoner. Sanitetskvinnene og Sex og samfunn anses som organisasjoner med et bredt fokus, mens Endometrioseforeningen, Barselopprøret og Bunadsgeriljaen anses som å ha et smalt fokus.

4.3.1 Smale organisasjoner & påvirkning

Felles for disse organisasjonene er at de ikke har eksistert lenge, og dermed ikke har mange år med erfaring. Organisasjonene søker etter å finne løsninger på problemstillinger innenfor kvinnehelsesaksfeltet, og blir en viktig stemme for kvinner. De ønsker å fremme deres medlemmers interesser og kjempe på vegne av dem. Disse organisasjonene har blitt opprettet som reaksjon på det de mener er tematikk som ikke har fått nok oppmerksomhet. En av organisasjonene innenfor denne gruppen fortalte at det ikke holdt å få saken ut i media, det ble nødvendig å opprette en organisasjon for å føre saken videre:

«Så tenkte jeg at hvis man får det ut i media og folk skjønner hvor ille det er. Så vil noen voksne ta tak i det. Så ble jeg ganske skuffet når jeg skjønnte hvor lite det gjorde eller bidro til endringer eller debatt. Og da var det veien til å tenke at det er en systemendring som må til. Og for å gjøre det så holder det ikke bare å være en privat person. Man må på en måte ha en organisasjon.» (Informant 3)

Samtidig som at organisasjonene er unge, har de lite ressurser, og er ikke store organisasjoner med mange medlemmer i ryggen. Organisasjonene har få, eller ingen ansatte som får lønn for å drive organisasjonen. De er i hovedsak frivillig drevet, noe som organisasjonene beskriver som krevende. Både tidsmessig, når det gjelder å få ting gjort og for å få fremgang i arbeidet deres.

«Det er ekstremt få mennesker som er involvert i et veldig veldig stort prosjekt.» (Informant 1)

«Frivillighet er et ord man kan bruke i veldig stor grad om foreningen. Det er et brennende engasjement for veldig mange mennesker. Det er mye personlige interesser også.» (Informant 1)

Demonstrasjoner, stunt og aksjoner kan tenkes å være former for påvirkning som ikke krever mye ressurser. Dermed også påvirkningsmetoder som er mer tilgjengelige for de smale organisasjonene som ikke har mye økonomiske ressurser.

«(...) vi har brukt alle de verktøyene vi kan bruke, med tanke på økonomi, for vi har jo ikke så veldig mye penger, så vi bruker det vi kan, som ikke koster noe, og det er jo stemmen vår, og hvordan vi kan nå ut til folk» (Informant 1)

Det å mobilisere til en demonstrasjon kan tenkes å være enklere enn å få mennesker til å binde seg til frivillig arbeid i mange timer i en organisasjon. Da blir det nødvendig å finne måter å påvirke på som gjør at man kan få mye oppmerksomhet raskt – og på den måten også løfte deres medlemmers bekymringer og sak. Samtidig som det kanskje vil være en naturlig start for en nyopprettet organisasjon å bruke aksjoner og demonstrasjoner som metoder for påvirkning. De bruker også sosiale medier som en plattform for å nå ut til folk, samt ved å skrive debatt- og leserinnlegg. På den måten har de fått oppmerksomhet hos befolkningen for øvrig, men også politikere.

«Vi brukte markeringer og stunt for å skape mer oppmerksomhet og holde saken vår varm.» (Informant 5).

Ved å bruke slike metoder for å påvirke, forteller organisasjonene at det har vært med en intensjon om å også påvirke på lang sikt.

«Det er et så dypt samspill i det vi holder på med. For når vi for eksempel jobber kommunikasjonsmessig på Instagram, så gjør vi det også med tanke på hvem man skal påvirke langsiktig også. Vi håper jo at det vi gjør på grunnplanet kan påvirke høyere opp, fordi man får med seg andre mennesker som kan bidra.» (Informant 1)

En av organisasjonene fortalte om hvor viktig bruk av symbolikk ble for deres organisasjon. Det hadde stor effekt og gjorde at deres sak gikk fra å være lokal til å bli nasjonal.

«Den tok oss ut til hele landet. Den nådde nasjonalmedia. Det var noe nytt, den hadde den signaleffekten. Det ble en hype på et vis.» (Informant 5).

Etter hvert som organisasjonene fikk mer erfaring fra organisasjonslivet, og hvordan det var å drive med påvirkning, endret noen av organisasjonene strategi for påvirkning. De valgte å inkludere lobbyvirksomhet som en del av deres påvirkningsarbeid. Flere av organisasjonene oppdaget at det ikke holdt å fronte deres sak via aksjoner eller leserinnlegg, man måtte oppsøke de som hadde makt, og komme i kontakt med politikere.

«For til å begynne med var vi opptatt av at vi skulle kjempe med det gode for det gode. Da snakket vi mer generelt fra hjertet til alle som ville lytte og høre på. Vi tenkte først at vi skulle jobbe i nærheten av det vi kjempet med de lokale politikere og med helseforetaket.

Når vi opplevde at vi fikk veldig stor motstand i helseforetaket og at de på en måte henviste oss videre til helseministeren, så tenkte vi at nå må vi på en måte endre strategi og faktisk flytte oss dit hvor makten rår, som da er Stortinget. Stortinget og regjering.» (Informant 5)

Informantene fortalte også at de forsøkte å kontakte politikere direkte, ved å sende eposter, ringe og invitere de til fagdager. De forsøkte å møte opp på relevante arrangementer, og huke tak i politikere. De skrev også kronikker der de kunne kritisere politikere, som de da forventet å få svar på. Etter hvert som organisasjonene begynte å kontakte politikere mer direkte, ønsket de også å komme i tale med både regjering og stortingspolitikere.

«Vi trodde vi måtte slåss oss inn på Stortinget. Det behøvde vi ikke. Dørene var åpne. Det er en fin konsekvens av å leve i et demokrati. Når en stemme fra folket reiser seg, man vil si fram noe man føler er urett, man opplever at det har blitt en avstand mellom folket og politikere. Nesten en 70-tallsfeministbevegelsesfølelse. Da gikk vi inn på Stortinget og til regjeringen. Vi snakket med både medlemmer av regjeringen og Stortingets politikere. Vi var tydelige på at vi var en politisk uavhengig organisasjon. Vi ville snakke med alle de politiske partiene.» (Informant 5)

Organisasjoner fortalte at de i begynnelsen hadde frontet sine saker basert på egne opplevelser og med følelser. Nå måtte de endre taktikk og i større grad vise til kunnskap.

«Vi gikk bort fra å snakke fra hjertet med følelser om hvordan det føles å være redd (...) Den måtte vi legge litt i side og argumentere med kunnskap i stedet for. Det ble det nye våpenet vårt, vi gikk fra hjertet til hjerne.» (Informant 5)

Organisasjonene hadde ikke nødvendigvis tidligere erfaring med politisk påvirkning, og hvert fall ikke lobbyisme. Det krevde derfor at de måtte lære hvordan de skulle gå frem og opparbeide seg politisk erfaring. I tillegg beskriver en av organisasjonene at overgangen til lobbyisme ble uglesett:

«Selv om det er veldig ugle sett på et vis. Men vi hadde ikke et kommunikasjonsselskap i ryggen (...) Vi var bare en gjeng (...) som ikke hadde noe politisk forståelse fra før av, av det som er normalt i befolkningen. Vi måtte lære oss dette fra grunnen av.» (Informant 5)

«Måten vi lobbet på var at vi fremdeles kom inn med en utrolig sterk intensjon om å få til noe som ville være til det beste for flest folk. (Informant 5)

De smale, saksfokuserede organisasjonene pekte også på viktigheten av å samarbeide. Siden kvinnehelsesaksfeltet er lite, ville det vært dumt å kjempe seg imellom om oppmerksomheten. De fortalte at de forsøkte å samarbeide og å spille hverandre gode. Motstanden hos politikere opplevdes som så stor, at å krangle med andre organisasjoner ikke ville være hensiktsmessig. Det var bedre om de kunne kjempe sammen.

«Og det har jo ført til et enormt engasjement samfunnsmessig, og vi har fått veldig mye drahjelp fra andre profiler også, også løfter vi de, også løfter de oss, og så er det et samarbeid gående hele veien.» (Informant 1)

På denne måten kan de hjelpe hverandre med å bli synlige, og få frem deres budskap. På et vis kan man si at deres samarbeid er med på å muliggjøre politisk påvirkning.

4.3.2 Brede organisasjoner & påvirkning

Organisasjonene som kan kategoriseres som å være brede, har i kontrast til de organisasjonene med et smalt fokus, eksistert i mange år. De har lang fartstid, og dermed også lang erfaring fra organisasjonsfeltet. Videre, har de brede organisasjonene i større grad en plan eller strategi for hvordan de skal drive politiskpåvirkning. De har egne ansatte som jobber med politisk- påvirkning eller rådgivning. De er større organisasjoner, med mer ressurser en de smale organisasjonene. Denne bakgrunnen kan ses i sammenheng med hvordan de påvirker.

Organisasjonene går i større grad direkte i møte med politikere, om det er lokalt, regionalt eller nasjonalt. De har en viss kredibilitet og er kjente organisasjoner, som kan være en fordel når man skal komme i prat med politikere. De trenger ikke å kjempe for å få oppmerksomhet og bli sett, på samme måte slik som de organisasjonene med et smalt fokus.

Organisasjonene forteller overordnet hvordan de jobber politisk, der politiske møter og dialog med politikere er en del av det. De bruker også media, ved å skrive kronikker og innlegg, og på den måten prøver å sette agendaen via media. Videre svarer de også på høringer, aktuelle utredninger og rapporter som kommer ut. De arrangerer også politiske arrangementer. De forteller videre at de også blir kontaktet av politikere når de ønsker organisasjonens kunnskap, innspill og råd. Her går ikke kommunikasjonen bare en vei.

Organisasjonene i denne gruppen har også ansatte som jobber politisk, er fagrådgivere eller jobber med kommunikasjon. Der de politisk ansatte ofte jobber med å koordinere det politiske arbeidet organisasjonen gjør. Slik som all kontakt med politikere, høringsvar de sender inn,

eller om det er ting som skjer i media. Videre forteller de at alle som jobber i organisasjonen på en eller annen måte jobber med påvirkning hver dag, men at de som er ansatte som politisk rådgivere eller innen kommunikasjon er de som har det overordnede ansvaret for å koordinere det hele. De vet hvordan de skal bruke innholdet som andre i organisasjonen, slik som fagrådgiverne, produserer.

Organisasjonene forteller at de er partipolitisk uavhengige, og veldig opptatt av å jobbe med alle politiske partier, men spesielt opptatt av helse- og omsorgskomiteen, alle partiene og medlemmene som sitter der. Videre er de opptatt av ministernivå, og at organisasjonene i løpet av de to siste månedene har møtt helseministeren, likestillingsministeren og barne- og familieministeren. Denne organisasjonen sier dette om det faktumet at de har møtt disse ministrene i løpet av to måneder:

Det mener jeg sier noe om oss også. Nesten alle politikere kjenner til oss, fordi de har vært lokale politikere, så de har hatt noe med oss å gjøre på et eller annet nivå. (...) At vi har den tunge historien gir oss masse kredibilitet, men jeg mener også at vi har klart å snu oss ganske godt de siste åtte årene, til å vite at vi er de nye kjerneverdiene våre, som er moderne, nytenkende og likestilt. Vi følger med i tiden.» (Informant 2)

Til tross for at det er organisasjoner som har eksistert lenge så klarer de å omstille seg, være nytenkende, og følge med i tiden – som kanskje blir spesielt viktig i det nypluralistiske samfunnet. På bakgrunn av at organisasjonene i denne grupperingen har eksistert lenge, har de også den fordel av at flere politikere kjenner til dem. De har også de ressursene som kreves for å kunne omstille seg, og være nytenkende.

Organisasjonene jobber på flere nivå, slik som nasjonalt nivå som beskrevet over, men også på regionalt og lokalt nivå. Der de eksempelvis utarbeider brev til fylkesledere som de kan sende til sine representanter i fylket, eller skriver kronikker med et regionalt spinn på som de sender ut til organisasjonens fylkesledere. En av organisasjonene forteller også om arbeid på fylkesnivå, som de opplevde som vellykket:

Ved forrige valg så utfordret vi alle fylkesbenkene på kvinnehelse. Hva skal dere gjøre hvis dere kommer inn på stortinget for kvinnehelse? Det funket kjempebra. Vi fikk masse svar, blant annet fra Kjerkol, før hun ble helseminister, og jajaja hun skulle løfte kvinnehelse inn, og det skulle hun jobbe for. Det gjør at vi har noe å holde henne til nå.» (Informant 2)

Organisasjonene forteller også om påvirkningsarbeid på lokalt nivå, og hvilken betydning dette nivået kan ha. Der lokallag kan være med på å påvirke i fylke og i kommuner. En organisasjon forteller at de har utarbeidet en veileder, som de kan ta med til sine lokalpolitikere ettersom de er klare over betydningen lokalpolitikk har:

«vi jobber jo også på, hva skal jeg si, lokalt nivå, med medlemmer og lokallagene, for å styrke de i å bli gode politiske påvirkere, og for dem å kunne påvirke kommunen. Mye politikk skjer jo i kommunen, og der har man jo også stor påvirkningskraft.» (Informant 2).

Videre forteller organisasjonene at de har nettverk rundt om i Norge, der de kan støtte og hjelpe hverandre:

«Vi har veldig gode nettverker rundt om i Norge også. Mange gode støttespillere. Så det er jo noe med at vi kan hjelpe de også. At vi ikke nødvendigvis skal komme inn fra Oslo og fortelle hvordan det skal gjøres rundt om i landet. Men at vi også kan bidra. Vi bidrar gjerne med tall og forskning hvis vi kan supplere det.» (Informant 4)

De brede organisasjonene uttrykte også at de synes det var viktig å støtte andre organisasjoner innenfor kvinnehelsesaksfeltet. De brede organisasjonene var selv klar over at de har mer ressurser og er større, og dermed har et ansvar for å hjelpe mindre organisasjoner:

«Og vi vet jo at de ikke har så mye ressurser, både fordi de er små, eller mindre enn oss. Mange av dem er store, absolutt. Men de er mindre enn oss, og de er jo gjerne frivillig drevet. (...) Så det er jo på en måte vårt ansvar også da, mener jeg, da som en stor organisasjon, og som har mer ressurser, at vi også kan hjelpe dem å løfte deres stemmer. Og de er jo tross alt brukerstemmene i dette. Så det er kjempeviktig.» (Informant 2)

4.4 Tverrgående analyse og diskusjon

Så langt i analysen har organisasjonenes rammer blitt presentert og analysert, samt deres måter for politisk påvirkning. I denne delen skal de empiriske funnene forsøkes å knyttes sammen.

Uhre og Rommetvedt (2019), samt Arnesen, Sivesind & Gulbrandsen (2016), viser at det er en utviklingstendens i retning av at organisasjonssamfunnet består av mindre grupper som er opptatte av mer spesifikke saker eller grupper av mennesker. Saksrettede aksjoner og lobbyisme har blitt vanligere metoder for politisk påvirkning. Dette gjenspeiler funnene presentert i det foregående kapittelet, der Bunadsgeriljaen, Barseloppørret og

Endometrioseforeningen er opptatt av spesifikke saker og har derfor et smalere fokusområde. Videre, i påvirkningsdelen av analysen kommer det frem at særlig de saksfokuserede organisasjonene var aksjonistpreget spesielt i de første årene av organisasjonens eksistens. Dette er også organisasjoner som fortsatt bruker aksjoner og demonstrasjoner som viktige virkemidler i påvirkningsarbeidet deres. Likevel, har organisasjonene også benyttet seg av lobbyvirksomhet for å møte politikere direkte.

Slik som både Binderkrantz (2020), Arnesen, Sivesind & Gulbrandsen (2016) og Rommetvedt (2023) nevner som en betydning for påvirkning er overgangen fra korporatisme til pluralisme. Det norske samfunnet er i større grad mer pluralistisk enn tidligere, som blant annet innebærer at organisasjonenes relasjon til myndighetene har endret seg. I dag består organisasjoners relasjon til myndigheter i større grad av aksjoner og lobbyvirksomhet, fremfor at organisasjoner er representert i statlige råd (Arnesen, Sivesind & Gulbrandsen, 2016).

Pluralismen har også medført til en økning i antall interesser i samfunnet, som også innebærer at det blir større konkurranse mellom interessegrupper. Her kan vi se til Rommetvedt (2023) allmengjoringstese. Ifølge denne allmengjoringstesen blir det essensielt å fremme åpenhet mot omgivelsene på grunn av den økende variasjonen av interesser i samfunnet. Videre, ifølge tesen skal man ikke primært sett fremheve egne interesser og ekspertise for å skape legitimitet og oppslutning, men heller skape legitimitet ved å fremme mer allmenne hensyn. Her kan vi se til de organisasjonene som har et bredt fokus og som i hovedsak brukte allmenangående rammer: Sanitetskvinnene og Sex og samfunn. Der Sex og samfunn viser til at seksuell og reprodutiv helse er noe som angår alle, og der helsetilbud tilknyttet dette må tilgjengeliggjøres for alle uavhengig av alder og bosted. De trekker også linjer mellom seksuell helse og folkehelse. Sanitetskvinnene trekker frem at man sammen må løfte kvinnehelse, og at de arbeider for å skape trygge lokalsamfunn for alle, også for de som ikke er kvinner. Organisasjonene er opptatte av allmenne hensyn, og fronter deres saker ved å vise til at dette er noe som angår alle og samfunnet som helhet.

Selv på bakgrunn av et bredt eller smalt fokusområde, ble det observert at de fleste organisasjonene ikke kun brukte en ramme. I analysen av rammer i innspillene til kvinnehelseutvalget, kunne man se at Sex og samfunn, Endometrioseforeningen, Barseloppøret og Bunadsgeriljaen brukte flere rammer. Selv om Endometrioseforeningen har et smalt fokusområde og primært retter sitt arbeid mot en bestemt pasientgruppe, illustrerte de i sitt bidrag til Kvinnehelseutvalget at forbedringer for denne pasientgruppen, inkludert tidligere diagnose og mer effektiv behandling, kunne resultere i lavere sykefravær og dermed

høyere deltakelse i arbeidslivet. Dette kan ha positive ringvirkninger for majoriteten av samfunnet og samfunnet som helhet.

Videre skriver Rommetvedt (2023) at ettersom det er flere konkurrerende interesser i samfunnet, er det behov for å bygge allianser mellom flere aktører. I analysens del om påvirkning kunne man se at både organisasjonene med et smalt og bredt fokus var opptatt av å samarbeide med hverandre og ikke kjempe om oppmerksomheten. Organisasjonene uttalte selv at dette ikke ville være hensiktsmessig. I det større bilde, kan årsaker til det kan være at interesseorganisasjoners engasjement for kvinnehelsetematikk er et lite interesseområde, om man ser det i et større bilde. Da vil det kanskje være hensiktsmessig om organisasjonene samarbeider, i stedet for å konkurrere mot hverandre, ettersom at det er en utfordring at dette politikkområde ikke får nok oppmerksomhet, eller blir prioritert.

Andre trekk eller faktorer ved organisasjonene kan også ha betydning for påvirkning. Medlemsantall, ressurser, hvor lenge organisasjonene har eksistert, kan ha betydning for hvilke metoder for påvirkning organisasjonene bruker. Ifølge datainnsamlingen i denne studien, kan det diskuteres at organisasjoner med et bredt fokusområde og lang levetid, og som har mange medlemmer og ressurser, har et bedre utgangspunkt når det kommer til politisk påvirkningskraft. Disse organisasjonene kan tenkes å være kjente, anerkjente og ha en viss kredibilitet i samfunnet. Basert på disse faktorene, kan dette også bety at organisasjonene er i besittelse av mer nettverks-ressurser, altså kjennskap og relasjoner til beslutningstakere. På den måten kan det være enklere for disse organisasjonene å komme i direkte kontakt med politikere, enn de organisasjonene som ikke har de samme forutsetningene, ressursene og utgangspunkt. Hva disse funnene viser til, er en betydelig kontrast mellom de to organisasjonstypene, hvor arbeidet til de smale, saksfokuserede organisasjonene, i større grad består av aksjons- og demonstrasjonspreget påvirkningsarbeid. Grunnet denne `underlegenheten` som gjerne de mindre, smalfokuserede organisasjonene har, kan disse virkemidlene bli sett på som nødvendige og nærmest avgjørende for å kunne mobilisere betydelig påvirkningsarbeid, og for å bli sett og hørt av politiske myndigheter og forvaltere i Norge. Dette er noe som gjerne eldre organisasjoner med mer etablerte posisjoner ikke trenger å kjempe like mye for.

Med bakgrunn i disse refleksjonene kan det diskuteres at organisasjonenes tilnærming til politisk påvirkningsarbeid, avhenger av deres grad av ressurstilgang, anerkjennelse, antall medlemmer, bredt eller smalt fokusområde, organisasjonens levetid, samt andre spesifikke utfordringer som den gitte organisasjonen står ovenfor i sin kontekst. Likevel kan det ikke

utelukkende konkluderes med at det er en faktor isolert sett som avgjør type påvirkning organisasjonene velger å bruke, men heller en kombinasjon av ulike faktorer.

Videre kan det diskuteres om at det er slik at det nypluralistiske samfunnet som Rommetvedt (2023) beskriver, bedre kan tilrettelegge for noen typer organisasjoner? Kan det tenkes at noen typer av organisasjoner vil kunne posisjonere seg bedre i en slik situasjon? Basert på analysen, er det slik at de eldre, litt bredere organisasjonene med ressurser, i større grad kan «utnytte» deres posisjon, i motsetning til de smale, mindre organisasjonene som angivelig må jobbe hardere for anerkjennelse og kredibilitet.

På en annen side kan det tenkes at de organisasjonene med et smalt fokus synes det er viktigere og avgjørende å få frem sine medlemmers syn ovenfor beslutningstakere i denne typen saker, fremfor å bruke kreftene på å etablere allianser med organisasjoner som de delvis deler interesser med. Dette blir også viktig for organisasjonene slik at de kan vise ovenfor sine medlemmer eller tilhengere at de er en organisasjon som sloss for medlemmenes interesser. For disse organisasjonene er det kanskje viktigere å kommunisere til beslutningstakere og allmenheten hvilke hensyn og kampsaker de fronter, enn å inngå i en koalisjon hvor de delvis deler interesser.

På grunnlag av dette, ønsker både organisasjonene med bredt og smalt fokusområde, makt og makt til å påvirke, men de konkurrerer ikke for å få makt på bekostning av andres interesser, men konkurrerer heller om å være synlige overfor myndighetene. Er det mulig at de smale organisasjonene tenker at de blir synlige ved å nettopp ha medlemsorientert innramming, aksjoner og lobbyvirksomhet for å fremme sine interesser? Her blir det opp til beslutningstakere hvilke interesser som kommer på den politiske agendaen, eller om de blir satt på agendaen i det heletatt.

Funnene viser til at forskjellen i tilnærmingen mellom de to type organisasjonene kan være både fornuftig og hensiktsmessig for den enkelte organisasjonen, og derfor en forklarende faktor for at organisasjonene handler slik de gjør. Som allerede nevnt tidligere i denne analysedelen, har hver enkelt organisasjon, smale og brede, sine forutsetninger og muligheter, dermed også sine begrensinger. Med andre ord, kan hver enkel organisasjon velge sine måter for innramming og måter for påvirkning på grunnlag av hva de oppfatter som mest hensiktsmessig. Sett ifra organisasjonenes egne perspektiver og ressurser, kan begge gruppene av organisasjonene – brede og smale – sine strategier være nok så like hensiktsmessige. For å kunne allmenngjøre politikken og bruke allmenangående ramme er det mulig at det stiller

noen krav eller forutsetninger om ressurser eller et perspektiv som gjør at det ikke er like hensiktsmessig for alle organisasjoner.

5.0 Avsluttende diskusjon og konklusjon

Med utgangspunkt i oppgavens problemstilling «*Hvordan jobber interesseorganisasjoner for å få kvinnehelse på agendaen? og hvilke forskjeller er det mellom ulike organisasjoners innramming og påvirkning?*», har formålet med oppgaven vært å se på hvordan organisasjoner jobber for å få kvinnehelsetematikk på den politiske agendaen. Det har vært ønskelig å studere organisasjonenes tilnærming til innramming og påvirkning, men også studere forskjellene mellom de smale og brede organisasjonene.

For å undersøke hvordan organisasjonene jobber, har det i denne oppgaven blitt gjort analytiske og teoretiske vurderinger basert på Binderkrantz (2019) og Rommetvedt (2023) sine teoretiske perspektiv og rammeverk for innramming og påvirkning. Ved å analysere hvilke rammer de ulike organisasjonene anvendte, kunne det si noe om organisasjonen internt, men også hvordan de fremstår utad for det allmenne syn. Rammene viser til hvilke saker de er opptatt av, og på denne måten kan rammene legge noen føringer for hvordan de arbeider og hvilke metoder for påvirkning de velger å bruke. På sett og vis kan det diskuteres at innrammingen danner et grunnlag for organisasjonenes arbeid, slik som at de organisasjonene som brukte medlemsorienterte rammer, jobbet for å fronte medlemmenes sak med et ønske om å forbedre forholdene til denne medlemsgruppen. Dermed ved å se på hvilken ramme hver enkelt organisasjon i studien brukte, kunne dette også si noe om hvordan de jobbet med påvirkning og politisk arbeid.

Videre, ble organisasjonenes påvirkningsarbeid analysert. Påvirkningsarbeidet til organisasjonene viste seg ifølge studien å være en sentral del av deres arbeid for å få kvinnehelsetematikk på den politiske agendaen. Her ble det belyst at det var ulik tilnærming til påvirkningsarbeid mellom de smale saksfokuserte og de brede organisasjonene. De smale saksfokuserte organisasjonene benyttet i større grad aksjoner og demonstrasjoner, enn de brede organisasjonene som i større grad benyttet lobbyvirksomhet. De smale saksfokuserte organisasjonene hadde mindre ressurser, kortere levetid og dermed hadde færre år med erfaring. Det kan tenkes at de også har mindre nettverks-ressurser enn det de organisasjonene med et bredt fokusområde. Slike karakteristikk ved organisasjonene får også betydning for organisasjonenes påvirkningsarbeid. Her kan det diskuteres om organisasjonens ressursituasjon får betydning for hvilke måter for politisk påvirkning organisasjonene bruker.

Dette synes å være et poeng som kommer frem ved studien, og på den måten kan man dermed si at det blir mer utfordrende for de smale organisasjonene å bli synlige i samfunnet som omfavner organisasjonene.

På en annen side, er det kanskje viktigere for disse smale organisasjonene å få frem sine medlemmers interesser. For dem er det kanskje ikke viktigst, eller relevant, å appellere til allmenne hensyn. En annen faktor kan være at disse smale organisasjonene ser sin egen ressursbegrensning, og må handle deretter. Uansett, kan det diskuteres på grunnlag av funnene i denne studien, at disse organisasjonene ikke vil ha ressurser til å være aktive på flere fronter, slik som de større organisasjonene kan. Det er noe utfordrende å peke på en konkret årsak eller faktor, om hvorfor de smale organisasjonene ikke allmenngjør poengene sine, mens de brede organisasjonene gjør det motsatte. Dette må kanskje forstås på et mer overordnet nivå, og ikke på et enkelt-organisasjonsnivå. I tråd med både det Binderkrantz (2020) og Entman (1993) la frem om at innramming kan være strategisk, er det nødvendigvis ikke type organisasjon som avgjør hvilke metoder for påvirkning og innramming, men det kan også være et rent strategisk valg fra organisasjonen sin side.

På bakgrunn av dette, kan det derfor diskuteres at de brede organisasjonene har en fordel i form av de besitter fordelaktige forhold, og har dermed også har mulighet og forutsetninger til å allmenngjøre sine poeng i større grad enn de smale organisasjonene har. Som en mulig forklaring på hvorfor de brede organisasjonene kan allmenngjøre sine poeng, er at de har et bredere fokus som gjerne treffer en større del av befolkningen, og dermed også besitter en bredere kunnskap som muliggjør å se sammenhenger, samtidig som de har medlemmer eller støttespillere med et bredere interessedimensjon. På denne måten kan også de brede organisasjonene opprettholde den posisjonen de har i samfunnet, blant befolkningen for øvrig, men også blant beslutningstakere.

Dette betyr likevel ikke at de smale saksfokuserede organisasjonene ikke blir viktige, eller at de ikke blir synlige. Heller tvert imot. For det første utgjør disse smale organisasjonene en viktig kanal og stemme for sine medlemmer og deres interesser. Dette er også en svært positiv side ved det nypluralistiske demokratiet, nettopp at det er plass til flere samfunnsinteresser i samfunnet. Ettersom det i dag er flere organisasjoner med smalere saksfelt, blir også flere interesser løftet frem. Dette kan føre til en styrking av demokratiet, ettersom at folk opplever at deres bekymringer blir løftet, og deres tanker og meninger kommer frem som dagsaktuelle og satt på agendaen. Eksempelvis, som at Organisasjoner som Barseloppøret, Bunadsgeriljaen og Endometrioseforeningen løfter frem systemiske problemer eller

utfordringer hos enkelte grupper. Slik som at det ikke er gode nok forhold i svangerskaps, fødsels og barselomsorgen, eller at det er manglende behandlingstilbud for kvinner med endometriose og adenomyose. Dette er oppgaver som velferdsstaten har ansvar for, men som ikke lever opp til forventningene eller det som anses som tilstrekkelig. De nevnte organisasjonene løfter frem slike utfordringene, hvor de forsøker å komme i kontakt med politikere, som er de som tar beslutninger om dette er noe man skal prioritere og settes på den politiske agendaen. På den måten kan det argumenteres for at organisasjonene med et smalt fokusområde spiller en svært viktig samfunnsrolle. Et annet viktig poeng å trekke frem i denne sammenheng er nettopp det at de brede organisasjonene er etablerte og brede i sin tilnærming, og dermed er det også et behov for smalere organisasjoner som løfter frem spesielle interesser.

Denne studien er begrenset til å se på interesseorganisasjoners arbeid for å få kvinnehelsetematikk på den politiske agendaen. Dette har blitt gjort ved å se på noen utvalgte interesseorganisasjoners innramming og påvirkning. Det betyr at oppgaven kun kan si noe om disse konkrete organisasjonenes arbeid, selv om det finnes flere andre interesseorganisasjoner som arbeider innenfor dette feltet. Her kunne det vært spennende å foreta undersøkelser om andre organisasjoner, eller forsøkt å se på et bredere spekter av organisasjoner.

Et av funnene som kom frem i denne oppgaven, var at det viste seg at forhold ved organisasjonene slik som ressurser, hvor lenge de har eksistert, erfaring, nettverk og liknende, hadde stor betydning for hvordan organisasjonene arbeidet og da spesielt hvilke måter for politisk påvirkning de brukte. For videre forskning hadde det vært interessant å gå dypere inn i, og sett nærmere på disse forholdene og eventuelle betydninger de kan ha utover de faktorene som denne oppgaven har sett på.

Denne oppgaven har også vist hvordan organisasjoner påvirker, altså hvilke måter de bruker for å påvirke. Dessuten går ikke oppgaven inn på hvorvidt organisasjonene får gjennomslag eller ikke. Det kunne også vært interessant å se på videre om det er en sammenheng mellom hvordan de ulike organisasjonene påvirker og hvorvidt det resulterer i gjennomslag. Kan det være noen forhold ved organisasjonene som er avgjørende eller får en betydning for organisasjoners eventuelle gjennomslag? Og hadde det kunne blitt observert avgjørende funn ved å studere kausalitet mellom gjennomslagskraft, og størrelse på organisasjonene? Her kan det eksempelvis tenkes at gjerne de større, ressurssterke og etablerte organisasjonene hadde hatt flere og større tall på gjennomslag.

Likevel, selv om ikke denne studien tar for seg hvorvidt en sak får politisk gjennomslag eller ikke, er det viktig å poengtere at uansett hvilke form for påvirkning og innramming den enkelte organisasjon har valgt å anvende, vil det politiske arbeidet interesseorganisasjoner utfører sette søkelys på kvinnehelsetematikk, og videre bidra til å (re)produsere oppmerksomhet og diskurs rundt den gjeldende tematikken.

Som diskutert tidligere, har de nye organisasjonene innen kvinnehelsesaksfeltet, kanskje ikke de ressursene eller forutsetningene som er nødvendig for å kunne operere i det nye organisasjonslandskapet og/eller for å allmenngjøre politikken. Dersom dette er nødvendig for politisk innflytelse, hva vil det bety for fremtidige organisasjoner i Norge? Hvordan får man virkelig fremmet sin sak? Hvem er gitt å ha disse forutsetningene, en slags organisasjonselite?

I det større bildet, kan man reflektere rundt grunnen til at interesseorganisasjonene i denne studien gikk ifra aksjons- og demonstrasjonspreget påvirkning, til lobbyisme. Om dette i så fall er en økende/eller blir en økende tendens i Norge, hva sier dette om Norge? Eventuelt, hva sier dette om mulighetene til å drive politisk påvirkningsarbeid i Norge? Kan dette si noe om det politiske klimaet i Norge? Er terskelen til å drive påvirkningsarbeid på et lavere nivå (grasrotnivå) for høy til at demonstrasjoner og aksjoner ikke lenger er et nyttig virkemiddel for politiske påvirkning? har det blitt nødvendig å trekke påvirkningsarbeidet til et 'høyere politisk nivå' gjennom lobbyisme? Hva skjer da med grasrotbevegelser og aktivismen? Er det slik at man må være etablert og allerede ha kontakter og nettverk i politikken for å ha reell innflytelse? Og kan man se samme tendens innenfor andre saksfelt?

Selv om vi har sett at det er markante forskjeller mellom de ulike organisasjonenes valg av innramming og påvirkning, og til tross for at kvinnesaksfeltet generelt har fått lite plass på den politiske agendaen i Norge, er det ikke nødvendigvis slik at organisasjonene ønsker å konkurrere med hverandre. Organisasjonene som jobber med kvinnehelserelaterte saker, konkurrerer alle om å få oppmerksomhet hos beslutningstakere, men de vil antakeligvis at alle skal lykkes i å få frem sine hensyn. Som nevnt tidligere i analysen, nevnte samtlige av organisasjonene at de ønsket å spille hverandre gode, og ikke konkurrere om oppmerksomheten. Imidlertid, stiller de ikke opp mot hverandre på den måten, men jobber på ulike måter for å fremme sine egne saker. Dette kan tyde på at dette interessefeltet har et godt miljø, her er viljen og ønske om å fremme kvinnehelsetematikk stor samtidig som at det er bred enighet om at dette er viktig. Selv om en organisasjon spesialisere seg på en sak, betyr ikke det at de ikke synes andre problemer eller utfordringer innen kvinnehelse, ikke er viktig. Det kan argumenteres for at denne støtten og samholdet blant organisasjonene, er viktig for at

de overlever og fortsetter å motivere og mobilisere. Noe som igjen er positivt for samfunnet som helhet, men også for folkehelse og ikke minst kvinnehelse.

Helt avslutningsvis, blir det også spennende å følge hva som skjer videre med kvinnehelse innenfor politikken. Hva skjer nå som Kvinnehelseutvalget har lagt frem sin NOU om kvinners helse og betydning av kjønn for helse? Vil noen av forslagene som utvalget la frem, bli politisk behandlet i Stortinget, og komme på den politiske agendaen?

Litteraturliste

- Andersen, (2021) Casestudier. Forskningsstrategi, generalisering og forklaring (utg. 2) Fagbokforlaget.
- Arnesen, D., Sivesind, K. H., & Gulbrandsen, T. (2016) Fra medlemsbaserte organisasjoner til koordinert frivillighet? Det norske organisasjonssamfunnet fra 1980 til 2013. (2016). (Rapport 2016:5) Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/bitstream/handle/11250/2442823/Rapport_VR_05_2016_V6_netts.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Bakken, J.,D., Nilsen, N.,T.,R. & Manbari, Z. (2023, 24.januar) ABC-klinikken i Oslo legges ned:-Folk er fryktelig lei seg. *NRK*. <https://www.nrk.no/osloogviken/abc-klinikken-ved-ulleval-sykehus-i-oslo-legges-ned-1.16268805>
- Barseloppørret (u.å.). Om Barseloppørret. <https://barselopporet.no/om-oss>
- Binderkrantz, A. S. (2019) Interest group representation and framing in the media: A policy area perspective. *Journal of public affairs*, Vol.20 (1), DOI: 10.1002/pa.2009
- Binderkrantz, A. S. (2020) Interest group framing in Denmark and the UK: membership representation or public appeal? *Journal of European public policy*, Vol.27 (4), p.569-589. DOI: 10.1080/13501763.2019.1599041
- Bunadsgeriljaen (u.å.). Historien bak Bunadsgeriljaen.
<https://www.bunadsgeriljaen.no/historien>
- Bunadsgeriljaen (u.å.). Kontakt Bunadsgeriljaen. <https://www.bunadsgeriljaen.no/kontakt>
- Bunadsgeriljaen (u.å.). Oppørret vårt. <https://www.bunadsgeriljaen.no/opporet>
- Daviter, F. (2007). Policy framing in the European Union. *Journal of European Public Policy*. 14 (4), s. 654-666, DOI: 10.1080/13501760701314474
- De Bruycker, I. (2017). Framing and advocacy: a research agenda for interest group studies, *Journal of European Public Policy*, 24(5), s.775-787, DOI: 10.1080/13501763.2016.1149208

Endometrioseforeningen (u.å.) Dette gjør vi. <https://endometriose.no/om-foreningen/dette-gjor-vi/>

Endometrioseforeningen (u.å.) Endometriose. <https://endometriose.no/om-sykdommene/endometriose/>

Endometrioseforeningen (u.å.) <https://endometriose.no>

Endometrioseforeningen (u.å.) Om foreningen. <https://endometriose.no/om-foreningen/>

Endometrioseforeningen, Innspill til Kvinnehelseutvalget fra Endometrioseforeningen
<https://www.kvinnehelseutvalget.no/2022/03/04/endometrioseforeningen/>

Entman, R. M. (1993) Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of communication*, Vol.43 (4), s. 51-58. DOI: 10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x

Follestad, T., H. & Rønes, A. (2022) Innspill til kvinnehelseutvalgets arbeid.
https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/sites/472/2022/03/innspill_Sex-og-samfunn.pdf

Grønmo, S. (2016). Samfunnsvitenskapelige metoder (utg. 2) Fagbokforlaget.

Helleve, T. (2023, 13.april). *Pandemien ekstra tung for gravide og fødande*.
Universitetet i Oslo.

<https://www.mn.uio.no/farmasi/forskning/aktuelt/aktuelle-saker/2023/pandemien-ekstra-tung-for-gravide-og-fodande.html>

Johannessen, A., Tuft, P., A. & Christoffersen, L. (2016) Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode. (utg. 5). Abstrakt forlag.

Kvinnehelseutvalget (u.å.) Kvinnehelseutvalget. <https://www.kvinnehelseutvalget.no>

Melteig, E. (2023, 3.januar) *Fem grunner til at kvinner er vanskelige å forske på*. Kilden kjønnsforskning. <https://kjonnsforskning.no/nb/2022/12/fem-grunner-til-kvinner-er-vanskelige-forske-pa>

NOU 2023:5. (2023). *Den store forskjellen. Om kvinners helse og betydningen av kjønn for helse*. Helse og omsorgsdepartementet.

- Princen, S. (2017). Agenda-Setting and Framing in Europe. I Ongaro, E. & Van Thiel, S. (Red.), *Palgrave Handbook of Public Administration and Management in Europe.*, s.535-551. Palgrave Macmillan
- Rommetvedt, H. (2023). Politikkens allmenngjøring (4.utg). Fagbokforlaget.
- Rostad, I., L., Johansen, E. & Kråkenes, C. (2023, 31.august) Fødekaos på sommeren: Slik vil de unngå kollaps. *NRK*. <https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/kaos-pa-fodeavdeling-pa-unn-vurderer-a-stenge-flere-fodestuer-1.16534786>
- Sanitetskvinnene (u.å.) Våre kampsaker, <https://sanitetskvinnene.no/vare-kampsaker>
- Sanitetskvinnene (u.å.). Landsstyret. <https://sanitetskvinnene.no/om-oss/styrende-organer>
- Sanitetskvinnene (u.å.). Om oss. <https://sanitetskvinnene.no/foreningsnett/om-oss>
- Schou, Line. (2023, 6.oktober). Kvinnehelseløftet som ikke kom. <https://sanitetskvinnene.no/node/2466>
- Sex og samfunn (u.å.) Sex og samfunns historie. <https://sexogsamfunn.no/om/stiftelsen-sex-og-samfunn/sex-og-samfunns-historie/>
- Sex og samfunn (u.å.) Stiftelsen Sex og samfunn. <https://www.sexogsamfunn.no/om/stiftelsen-sex-og-samfunn/>
- Sex og samfunn (u.å.). Politiske innspill. <https://sexogsamfunn.no/om/nytt-fra-sex-og-samfunn/politiske-innspill/>
- Sex og samfunn (u.å.). Seksualundervisning. (<https://sexogsamfunn.no/klinikk-og-tilbud/seksualitetsundervisning/>)
- Sex og samfunn (u.å.). Styret. <https://sexogsamfunn.no/om/stiftelsen-sex-og-samfunn/styret/>
- Thomassen, A., L., Ingulstad, C., Setlo, S., H., Eian, L., & Myr, R. (2022) Innspill til Kvinnehelseutvalget. *Barseloppåret*. <https://www.kvinnehelseutvalget.no/2022/03/04/barselopporet/>
- Tjora, A. (2021). Kvalitative forskningsmetoder i praksis. (utg. 4). Gyldendal.
- Uhre, A., N. & Rommetvedt, H. (2019). Civil associations and interest groups in the policy-making process: pluralisation and generalisation of interests. *Interest Groups & Advocacy*, 8 (2), 233-253., <https://doi.org/10.1057/s41309-019-00049-w>

Uthaug, I. & Solvik, A., C. Fødselsomsorgen - Innspill til Kvinnehelseutvalget fra
Bunadsgeriljaen. <https://www.kvinnehelseutvalget.no/2022/03/04/bunadsgeriljaen/>

Intervjuguide

«Kvinnehelse på agendaen, interesseorganisasjoners agendasetting og påvirkning»

- 1. Hvordan vil du/dere beskrive deres organisasjon? Hva kjennetegner deres organisasjon?**
  - Medlemsbasert? Medlemsdemokrati viktig?
  - Brukerorganisasjon? Etc.

- 2. Hva er din rolle i organisasjonen?**

- 3. Hva legger dere i begrepet kvinnehelse?**
  - Hvilke sider ved kvinnehelse er deres organisasjon opptatt av?
  - Hvorfor anser dere det som viktig å jobbe med/for kvinnehelse?
  - (Hvilke sider ved kvinnehelse anser dere som viktige?)

- 4. Hvordan jobber dere for å påvirke myndigheter?**
  - Jobber dere i hovedsak opp mot forvaltningen eller politisk nivå? (forvaltning: Department, direktorat, helsemyndigheter) (politisk nivå: regjering? Statsråder, stortingsrepresentanter?)
  - Opplever dere å bli hørt/få gjennomslag: hva tror dere er årsaken?
  - (Hva tenker dere er viktig i arbeid/forsøk med å påvirke myndigheter?)

- 5. Er det noen i organisasjonen som er pådrivere for påvirkning?**
  - Har noen et overmodnede ansvar? (for påvirkning?)

- 6. Samarbeider dere med andre aktører eller organisasjoner? (for å forsøke å påvirke?)**
  - Hvem samarbeider dere med? hvorfor har dere valgt å samarbeide med dem?
  - Hvordan fungerer det?
  - Synes dere det er en fordel å samarbeide med andre organisasjoner?
  - Opplever dere større gjennomslag/å bli hørt ved å samarbeide med andre?

- 7. Hvordan har dere jobbet opp mot kvinnehelseutvalgets NOU?**
  - Hvordan har dere arbeidet/hva har dere gjort?
  - Opplever dere at deres innspill har blitt hørt? Blir dere tatt på alvor?
  - Hvordan blir veien videre etter denne NOUen, tenker dere?
  - Hvordan skal dere jobbe videre med NOUen?

Er det noe annet du vi si/legge til?

Har du noen spørsmål?

Vedlegg 2 Informasjonsskriv (Sikt)

Informasjon om forskningsprosjektet

«Kvinnehelse på agendaen, interesseorganisasjoners agendasetting og påvirkning»

I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for dette forskningsprosjektet og hva prosjektet innebærer for deg.

Formål

Dette prosjektet skal omhandle kvinnehelse og agendasetting, mer spesifikt interesseorganisasjoners påvirkning av myndigheter for å få kvinnehelse på agendaen. Jeg er interessert i å undersøke hvordan interesseorganisasjoner arbeider, og hvilke kanaler de anvender for å påvirke. Datamaterialet skal brukes i en masteroppgave.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

OsloMet, Fakultet for samfunnsvitenskap er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor er du inkludert i studien?

Dersom du eller din organisasjon har blitt forespurt om å delta i dette prosjektet, er det fordi vi tror du kan ha informasjon og kunnskap om temaet som opptar denne studien. Du og/eller din organisasjon har blitt forespurt om å delta på bakgrunn av organisasjonens fokus på tematikk som omfavner kvinnehelse.

Hva innebærer prosjektet for deg?

Ved å delta i dette prosjektet vil det innebære at du deltar i et intervju, der du vil bli spurt om organisasjonen du jobber eller er aktiv i, hvordan dere jobber med kvinnehelse og hvordan dere forsøker å sette tematikken på agendaen samt hvordan dere påvirker politiske aktører. Dette intervjuet vil vare i ca. 30. Det vil bli tatt lydopptak og notater fra intervjuet. Videre vil intervjuet transkriberes, og opplysninger vil da bli anonymisert.

Det er frivillig å delta i prosjektet

Det er helt frivillig å delta i dette prosjektet. Dersom du velger å delta, kan du når som helst trekke deg uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg dersom du ikke ønsker å delta eller om du senere ønsker å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- *Det er jeg som vil ha tilgang til informasjon fra datainnsamling, eventuelt min veileder som hjelper meg gjennom arbeidet med masteroppgaven.*
- *Ditt navn vil ikke oppgis i intervjuet, men lagres i et separat dokument som en kode. Denne vil være adskilt fra øvrige data. Navnet ditt vil da ikke oppgis i intervjuet, men være lagret på en separat kodenøkkel.*

Hva skjer med opplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 1.12.2023. Etter prosjektslutt vil datamaterialet slettes. Alle personopplysninger vil være anonymisert og kodenøkkel vil også slettes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra *OsloMet* har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandørs personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer eller å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Isabella Anna Hansen, e-post: s361721@oslomet.no
- OsloMet, Sissel Hovik, e-post: sisho@oslomet.no
- Personvernombud på OsloMet: Ingrid S. Jacobsen, e-post: Personvernombud@oslomet.no

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen av prosjektet som er gjort av Sikts personverntjenester, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Sissel Hovik

Masterstudent

Isabella Anna Hansen

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Kvinnehelse på agendaen, interesseorganisasjoners agendasetting og påvirkning», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at intervjuet blir tatt opp på lydopptak under intervjuet
- at opplysninger om meg publiseres slik at jeg kan gjenkjennes

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(Prosjektdeltaker, dato)